

IV. DIN JURISPRUDENȚA ÎCCJ

• ABSTRACT

Referrals in the interest of the law

As regards the activity of the High Court of Cassation and Justice, in June 2016, three referrals in the interest of the law were published in the Official Journal regarding the provisions of the Code of Civil Procedure, Law no. 78/2000 on preventing, discovering and sanctioning corruption and Law no. 188/2000 on judicial bailiffs.

Criminal Judgments

Moreover, several decisions delivered for solving certain matters of law were published in the Official Journal regarding certain articles of the Criminal Code, Law no. 188/1999 on the Statute of civil servants and Law no. 85/2014 on insolvency prevention and insolvency procedures.

RIL

DECIZIA ÎCCJ (COMPLET RIL) NR. 8/2016 (M. OF. NR. 480/28.06.2016): RENUNȚAREA LA CEREREA DE VALIDARE A POPRII ORI RESPINGEREA CERERII DE INSTANȚĂ. IMPOSIBILITATEA OBLIGĂRII EXECUTORULUI JUDECĂTORESC LA PLATA CHELTUIELILOR DE JUDECATĂ

De *Redacția ProLege*

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 8/2016	Complet RIL	Legea nr. 188/2000; CPC din 1865; NCPC	Art. 2 alin. (1) și art. 7 lit a); art. 460 alin. (1), art. 246	În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) și art. 7 lit. a) din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, rep., cu modif.

			alin. (1) și (3) și art. 274 alin. (1); art. 790 alin. (1), art. 406 alin. (1) și (3) și art. 453 alin. (1)	și compl. ult., rap. la art. 460 alin. (1), art. 246 alin. (1) și (3) și art. 274 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865, în prezent art. 700 alin. (1), art. 406 alin. (1) și (3) și art. 453 alin. (1) din Codul de procedură civilă, executorul judecătoresc nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată, în situația în care acesta a renunțat la cererea de validare a popririi ori cererea a fost respinsă de instanță, ca urmare a îndeplinirii obligațiilor de către terțul poprit sau de către debitor.
--	--	--	--	---

Obiectul recursului în interesul legii

Art. 2 alin. (1) și art. 7 lit. a) din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești (rep. M. Of. nr. 738 din 20 octombrie 2011; cu modif. ult.)

Art. 2 alin. (1)

„Executorii judecătorești sunt investiți să îndeplinească un serviciu de interes public”.

Art. 7 lit. a)

„Executorul judecătoresc are următoarele atribuții:

a) punerea în executare a dispozițiilor cu caracter civil din titlurile executorii;”.

Art. 460 alin. (1), art. 246 alin. (1) și (3) și art. 274 alin. (1) din CPC din 1865

Art. 460 alin. (1)

„(1) Dacă terțul poprit nu-și mai îndeplinește obligațiile ce-i revin pentru efectuarea popririi, inclusiv în cazul în care, în loc să consemneze suma urmăribilă a liberat-o debitorului poprit, creditorul, debitorul sau organul de executare, în termen de 3 luni de la data când terțul poprit trebuia să consemneze sau să plătească suma urmăribilă, poate sesiza instanța de executare, în vederea validării popririi”.

Art. 246 alin. (1) și (3)

„(1) Reclamantul poate să renunțe oricând la judecată, fie verbal în ședință, fie prin cerere scrisă.

(...)

(3) Dacă renunțarea s-a făcut după comunicarea cererii de chemare în judecată, instanța, la cererea pârâtului, va obliga pe reclamant la cheltuieli”.

Art. 274 alin. (1)

„(1) Partea care cade în pretenții va fi obligată, la cerere, să plătească cheltuielile de judecată”.

Art. 790 alin. (1), art. 406 alin. (1) și (3) și art. 453 alin. (1) din NCPD

Art. 790 („Validarea popririi”) alin. (1)

„(1) Dacă terțul poprit nu își îndeplinește obligațiile ce îi revin pentru efectuarea popririi, inclusiv în cazul în care, în loc să consemneze suma urmărilor, a liberat-o debitorului poprit, creditorul urmăritor, debitorul sau executorul judecătoresc, în termen de cel mult o lună de la data când terțul poprit trebuia să consemneze sau să plătească suma urmărilor, poate sesiza instanța de executare, în vederea validării popririi”.

Art. 406 („Condiții”) alin. (1) și (3)

„(1) Reclamantul poate să renunțe oricând la judecată, în tot sau în parte, fie verbal în ședință de judecată, fie prin cerere scrisă.

(...)

(3) Dacă renunțarea s-a făcut după comunicarea cererii de chemare în judecată, instanța, la cererea pârâtului, îl va obliga pe reclamant la cheltuielile de judecată pe care pârâtul le-a făcut”.

Art. 453 („Acordarea cheltuielilor de judecată”) alin. (1)

„(1) Partea care pierde procesul va fi obligată, la cererea părții care a câștigat, să îi plătească acesteia cheltuieli de judecată”.

Examen jurisprudențial

1. Într-o primă orientare jurisprudențială, instanțele au obligat executorul judecătoresc la plata cheltuielilor de judecată către terțul poprit. În argumentarea acestei opinii s-a reținut că dispozițiile art. 274 alin. 1 din Codul de procedură civilă din 1865 transpun în plan procesual instituția răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie, în cadrul procesului, fapta delictuală fiind constituită de inițierea și desfășurarea unui litigiu.

Prin art. 246 alin. (3) din Codul de procedură civilă din 1865 s-a stabilit, în mod expres, că și în situația renunțării la judecată, dacă aceasta s-a făcut după comunicarea cererii de chemare în judecată, instanța, la cererea pârâtului, îl va obliga pe reclamant la plata cheltuielilor.

Întrucât cererea de validare a popririi a fost formulată de executorul judecătoresc în nume propriu, nu în numele creditorului, iar cererea de renunțare la judecată s-a formulat tot de către acesta, în nume propriu, după comunicarea cererii de chemare în judecată și emiterea citațiilor, în cauză devin incidente dispozițiile art. 274 alin. (1) și art. 246 alin. (3) din Codul de procedură civilă din 1865, culpa procesuală a executorului judecătoresc deducându-se din însăși formularea unei acțiuni, urmată de renunțarea la judecarea acesteia.

S-a apreciat că este lipsită de relevanță juridică împrejurarea că executorul judecătoresc a renunțat la cerere, ca urmare a executării voluntare de către debitor a obligației stabilite prin titlul executoriu, după introducerea cererii de validare, de

vreme ce s-a luat act de această renunțare, fără a se mai analiza în fond ' cererea de validare a popririi, pentru a se constata stingerea creanței creditorului prin plata voluntară făcută de debitor.

S-a mai arătat că nu pot fi primite susținerile executorului judecătoresc potrivit căroră cererea a fost formulată în exercitarea atribuțiilor sale, ca autoritate recunoscută de stat în procedura executării silită, deoarece art. 460 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865 recunoaște și acestuia posibilitatea de a sesiza instanța cu o cerere de validare a popririi, în vederea recuperării de către creditor a creanței prevăzute în titlul executoriu pus în executare silită. O interpretare contrară ar crea un prejudiciu terțului poprit chemat în judecată de executorul judecătoresc, deoarece acesta nu și-ar putea recupera cheltuielile de judecată nici de la executorul judecătoresc și nici de la creditor, care nu a fost parte în cauză.

În plus, cheltuielile de judecată la care a fost obligat executorul judecătoresc, din culpa sa, pot fi avute în vedere, eventual, drept cheltuieli de executare, ipoteză în care acesta se va putea desocoti cu creditorul în favoarea căruia a acționat.

2. Într-o a doua orientare jurisprudențială, instanțele de judecată, dimpotrivă, au respins cererea formulată de terțul poprit, prin care s-a solicitat obligarea executorului judecătoresc la plata cheltuielilor de judecată, reținând că temeiul juridic pentru acordarea cheltuielilor de judecată îl reprezintă atitudinea procesuală culpabilă a părții care a căzut în pretenții și care declanșează o răspundere civilă delictuală, al cărei conținut îl reprezintă obligația de reparare a prejudiciului cauzat, adică restituirea sumelor de bani pe care le-a suportat partea care a câștigat procesul.

Părțile raportului juridic având ca obiect obligația de plată a cheltuielilor de judecată se stabilesc de la caz la caz, fie în funcție de persoana reclamantului, fie a pârâtului sau a altor părți, cum ar fi chematul în garanție sau intervenientul accesoriu, fiind esențial de stabilit în acest raport juridic calitatea de parte, culpa procesuală și existența unui prejudiciu material suferit de victima culpei procesuale a părții care a căzut în pretenții.

Un caz aparte, cum este și cel în cauză, îl reprezintă stabilirea calității de parte a executorului judecătoresc în procedura de validare a popririi și obligarea acestuia la suportarea cheltuielilor de judecată, care pot fi ocazionate de către debitor sau terțul poprit, în caz de respingere a cererii sau de renunțare la judecată în condițiile art. 246 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865.

Art. 2 alin. (1) și art. 7 lit. a) din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, republicată, cu modificările și completările ulterioare (în continuare Legea nr. 188/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare), prevăd, în mod expres, că executorul judecătoresc este investit să îndeplinească un serviciu de interes public, având atribuția de a pune în executare, în forma prevăzută de lege, ca modalitate de executare silită, dispozițiile cu caracter civil din titlurile executorii.

Față de conținutul normei din legea specială, dar și din stabilirea subiecților raportului juridic civil în obligația de plată a cheltuielilor de judecată, executorul

judecătorească, prin sesizarea instanței de judecată în procedura judiciară de validare a popririi, întemeiată pe dispozițiile art. 460 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865, nu are calitate de reclamant, nu reprezintă creditorul și nici nu se substituie acestuia. În această procedură, executorul judecătorească își păstrează doar calitatea de a sesiza instanța cu cererea de validare a popririi, după care, obligatoriu, instanța va cita creditorul și debitorul.

Executorul judecătorească dobândește calitate proprie de parte în proces în ipoteza reglementată de art. 399 alin. 1 teza a doua din Codul de procedură civilă din 1865, adică în cazul refuzului începerii executării silită sau întocmirii unui act de procedură. În această situație este legitimată calitatea procesuală pasivă a executorului judecătorească, întrucât el este cel obligat în raportul juridic litigios născut în cursul executării silită.

Nu același raționament poate fi folosit și în ipoteza aflată în discuție, în sensul de a se atribui calitate procesuală activă proprie executorului judecătorească atunci când investeste instanța cu o cerere de validare a popririi, în care nu este titularul dreptului pretins și nici mandatarul celui care are acest drept, respectiv al creditorului. În această ipoteză, executorul judecătorească nu are niciun raport juridic legal nici cu terțul poprit care, la rândul lui, este obligat prin lege față de creditor să indisponibilizeze sumele de bani pe care le datorează debitorului, declarându-le poprite în măsura necesară pentru realizarea obligației ce se execută silit (art. 454 din Codul de procedură civilă din 1865).

Atât poprirea, cât și validarea popririi (art. 453 și art. 460 din Codul de procedură civilă din 1865) sunt acte de executare silită, care cad în sfera de competență funcțională a executorului judecătorească, dar părțile raportului juridic de executare silită rămân aceleași, în principal, creditorul și debitorul, alături de terțul poprit, în cazul popririi.

Odată cu sesizarea sa de către creditor, executorul judecătorească este investit să ia măsuri pentru a asigura satisfacerea drepturilor acestuia, actele procedurale fiind emise, exclusiv, în favoarea creditorului, iar nu spre satisfacerea unor drepturi proprii, efectele actelor sale producându-se în patrimoniul creditorului.

Pe de altă parte, în cazul în care procedura cererii de validare a popririi a fost declanșată după intrarea în vigoare a noului Cod civil, în cauză devin incidente dispozițiile art. 1.357 alin. (1) din acest act normativ, care prevăd vinovăția drept condiție pentru nașterea obligației de reparare a prejudiciului, în lipsa căreia răspunderea civilă delictuală nu poate fi antrenată.

Un argument în plus, care conduce la respingerea cererii de obligare a executorului judecătorească la plata cheltuielilor de judecată, se desprinde și din prevederile art. 1.353 din Codul civil, care dispun că acela ce cauzează un prejudiciu prin chiar exercițiul drepturilor sale nu este obligat să îl repare, cu excepția cazului în care dreptul este exercitat abuziv.

Pe de altă parte, în cazul în care procedura cererii de validare a popririi a fost declanșată după intrarea în vigoare a noului Cod civil, în cauză devin incidente

dispozițiile art. 1.357 alin. (1) din acest act normativ, care prevăd vinovăția drept condiție pentru nașterea obligației de reparare a prejudiciului, în lipsa căreia răspunderea civilă delictuală nu poate fi antrenată.

Un argument în plus, care conduce la respingerea cererii de obligare a executorului judecătoresc la plata cheltuielilor de judecată, se desprinde și din prevederile art. 1.353 din Codul civil, care dispun că acela ce cauzează un prejudiciu prin chiar exercițiul drepturilor sale nu este obligat să îl repare, cu excepția cazului în care dreptul este exercitat abuziv.

Or, răspunderea civilă a executorului judecătoresc poate fi angajată numai pentru cauzarea de prejudicii prin încălcarea obligațiilor sale profesionale, potrivit dispozițiilor art. 45 alin. (1) din Legea nr. 188/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Sesizând instanța în vederea validării popririi, rezultă că acesta și-a exercitat prerogativa conferită de lege și, câtă vreme terțul poprit nu a produs nicio dovadă relativ la pretinsul abuz de drept prevăzut de art. 15 din Codul civil, executorul judecătoresc nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată.

Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Procurorul general a apreciat ca fiind în litera și spiritul legii cea de-a doua orientare jurisprudențială.

Din dispozițiile art. 460 din Codul de procedură civilă din 1865, în prezent art. 790 alin. (1) din Codul de procedură civilă, rezultă că legitimarea procesuală activă pentru formularea unei cereri de validare a popririi revine părților, respectiv creditorului sau debitorului urmărit, precum și executorului judecătoresc.

Atât creditorul, cât și debitorul justifică un interes pentru formularea cererii de validare a popririi, deoarece refuzul terțului poprit de a executa poprirea poate echivala cu o nerecunoaștere a creanței, iar în această procedură instanța verifică existența raporturilor obligaționale dintre părți.

Executorului judecătoresc i se recunoaște însă de către legiuitor legitimare procesuală activă, numai ca o excepție de la principiul disponibilității, în considerarea serviciului public îndeplinit, de a pune în executare dispozițiile civile din titlurile executorii, potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (1) și art. 7 lit. a) din Legea nr. 188/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Totodată, art. 52 alin. (1) din Legea nr. 188/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, stabilește că „executarea silită și celelalte acte care sunt de competența executorului judecătoresc se îndeplinesc la cerere, dacă legea nu dispune altfel”.

Așadar, abilitarea executorului judecătoresc, conferită de legiuitor, de a sesiza instanța de executare este precedată de sesizarea creditorului urmărit, iar instanța este obligată, în conformitate cu dispozițiile art. 460 alin. (2) din Codul de procedură civilă din 1865, în prezent art. 790 alin. (3) din Codul de procedură civilă, să citeze creditorul, debitorul și terțul poprit.

Legitimarea procesuală a executorului judecătoresc este, prin urmare, una limitată și diferită față de cea a altor subiecte de drept.

Or, dispozițiile art. 274 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865, în prezent art. 453 alin. (1) din Codul de procedură civilă, dispun că „partea care cade în pretenții”, respectiv „partea care pierde procesul”, va fi obligată, la cerere, să plătească cheltuielile de judecată în litigiul pe care l-a ocazionat, fiind evident că, în sistemul juridic românesc, numai părțile pot fi obligate la plata cheltuielilor de judecată.

Fundamentul răspunderii pentru plata cheltuielilor de judecată stă în culpa procesuală a părții, culpă dovedită prin aceea că a pierdut procesul. Ca atare, în analiza îndreptățirii părții adverse de a pretinde cheltuieli de judecată de la partea care a pierdut procesul, nu este necesar a se stabili existența unei culpe în sensul art. 998 din Codul civil din 1864, în prezent art. 1.357 din Codul civil, deoarece legiuitorul a prezumat existența culpei procesuale a părții, culpă ce rezultă din simplul fapt că ea a pierdut procesul, independent de diligențele pe care le-a făcut sau de conduita părții adverse.

În concluzie, executorul judecătoresc nefiind parte în procedura validării popririi, la baza acțiunii acestuia neaflându-se un drept sau interes specific „părții”, ci legitimarea conferită ex lege în procedura execuțională, nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată în situația în care renunță la judecată în temeiul art. 246 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă din 1865, în prezent art. 406 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă.

Jurisprudența Curții Constituționale

În urma verificărilor efectuate relativ la jurisprudența Curții Constituționale s-a constatat că, în mai multe rânduri, a fost respinsă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 460 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865, astfel cum rezultă din Deciziile nr. 1.164 din 17 septembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial nr. 731 din 28 octombrie 2009 și nr. 1.278 din 29 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 847 din 29 noiembrie 2011, invocată pentru aspecte care vizează dreptul la un proces echitabil.

Instanța de contencios constituțional a reținut că textul de lege criticat nu aduce nicio atingere dreptului la un proces echitabil al debitorului, care beneficiază de aceleași drepturi și garanții procesuale ca și celelalte părți implicate în această procedură. Potrivit art. 460 alin. (2) din Codul de procedură civilă din 1865, instanța de executare sesizată cu cererea de validare a popririi va cita creditorul următor, debitorul și terțul poprit. Ca urmare, numai în contradictoriu cu aceștia, ca părți ale raportului juridic dedus judecății, se analizează dacă terțul poprit datorează debitorului sume de bani, cu respectarea pentru toate părțile a garanțiilor care caracterizează dreptul la un proces echitabil.

În legătură cu statutul executorilor judecătorești, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a apreciat că aceștia „nu fac parte din autoritatea judecătorească”, că

activitatea lor, „potrivit art. 4 din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, se află sub coordonarea și controlul Ministerului Justiției”, având statutul „reprezentanților unui serviciu administrativ, care nu se bucură de garanțiile de independență și imparțialitate ale instanței de judecată” (a se vedea Decizia nr. 458 din 31 martie 2009, publicată în Monitorul Oficial nr. 256 din 17 aprilie 2009, referitor la admiterea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 373¹ din Codul de procedură civilă din 1865, astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 13 din Legea nr. 459/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă).

S-a mai reținut că executorii judecătorești acționează în interesul unei bune administrări a justiției, reprezentând un organ auxiliar al acesteia, care are rolul de a pune în practică hotărârea pronunțată de instanță. Executorul judecătoresc nu spune dreptul, deci nu realizează o activitate jurisdicțională, ci numai execută întocmai dispozițiile judecătorului, cuprinse în hotărârea instanței, potrivit competențelor prevăzute de lege [Decizia nr. 631 din 26 iunie 2007, publicată în Monitorul Oficial nr. 518 din 1 august 2007; Decizia nr. 935 din 7 iulie 2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 706 din 6 octombrie 2011, referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (1) și art. 7 din Legea nr. 188/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare; Decizia nr. 1.305 din 4 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 30 din 13 ianuarie 2012, referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 7 alin. (1) lit. a) și art. 9 alin. (1) din Legea nr. 188/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare; Decizia nr. 503 din 7 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial nr. 892 din 9 decembrie 2014].

Prin Decizia nr. 895 din 17 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 84 din 4 februarie 2016, instanța de contencios constituțional a reținut că executorul judecătoresc, deși îndeplinește un serviciu public, îl reprezintă pe creditor în raportul execuțional care s-a născut între creditor și debitor, fiind, practic, un agent al acestuia; de altfel, onorariul său, parte a cheltuielilor de executare, chiar dacă, în final, cade în sarcina debitorului, este avansat de creditor (art. 670 din Codul de procedură civilă). Astfel cum s-a subliniat și în Decizia nr. 458 din 31 martie 2009, amintită anterior, executorul judecătoresc nu face parte din autoritatea judecătorească, iar activitatea sa, potrivit art. 4 din Legea nr. 188/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se află sub coordonarea și controlul Ministerului Justiției. Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 631 din 26 iunie 2007, mai sus citată, referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 188/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a subliniat faptul că, în concordanță cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, activitatea executorilor judecătorești constituie „un element esențial al statului de drept”, iar, întrucât aceștia nu dețin forța publică coercitivă, „statului îi revine obligația de a lua toate măsurile necesare pentru ca ei să poată duce la îndeplinire sarcina cu care au fost învestiți, în special prin asigurarea concursului

efectiv al altor autorități care pot impune prin forță executarea atunci când este cazul, măsuri în lipsa cărora garanțiile de care beneficiază justițiabilul în fața instanțelor își pierd rațiunea de a fi (Cauza Pini și Bertani Manera și Atripaldi împotriva României, 2004). În motivarea Deciziei Curții Constituționale nr. 162 din 22 aprilie 2003, publicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 9 mai 2003, s-a reținut cu privire la critica de neconstituționalitate cu privire la art. 399 din Codul de procedură civilă din 1865 că, în cadrul executării silite, ca și în cazul contestației la executare, organul de executare nu are interese proprii și, în consecință, nu are calitatea de parte în proces și nu este necesar să fie citat ca atare, iar problema unei asemenea calități a organului de executare s-ar putea pune numai în ipoteza din art. 399 alin. (1) ultima teză din Codul de procedură civilă din 1865, atunci când se face contestație la executare pentru motivul că „organul de executare refuză să îndeplinească un act de executare în condițiile prevăzute de lege.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că, în cazul executării silite a unei sentințe sau decizii, executarea trebuie să fie considerată ca făcând parte din proces, în sensul art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, neexecutarea angajând responsabilitatea statului, deoarece actele sau omisiunile administrației nu pot avea drept consecință nici împiedicarea executării, nici, cu atât mai puțin, repunerea în discuție a fondului deciziei. De aici rezultă că autoritățile potențial responsabile trebuie să ia măsurile adecvate și suficiente pentru a asista creditorul, chiar dacă acesta este statul, în recuperarea efectivă a prejudiciului cauzat, întrucât, altfel, protejarea drepturilor creditorului ar deveni teoretică sau iluzorie, iar nu concretă și efectivă.

Opinia specialiștilor consultați

Centrul de drept procesual civil al Facultății de Drept din cadrul Universității din București – prof. univ. dr. Viorel Mihai Ciobanu, conf. univ. dr. Traian Cornel Briciu, lect. univ. dr. Claudiu Constantin Dinu, lect. univ. dr. Mirela Stancu, asist. univ. dr. Liviu Gheorghe Zidaru – a apreciat corectă a doua orientare jurisprudențială, având în vedere că suportarea cheltuielilor de judecată în cadrul cererii de validare a popririi trebuie analizată prin raportare la părțile executării silite și ținând cont de regimul juridic al cheltuielilor de executare.

Raportul asupra recursului în interesul legii

Judecătorii-raportori, constatând, în primul rând, că acest recurs în interesul legii este admisibil, în raport cu dispozițiile art. 514-515 din Codul de procedură civilă, referitoare la titularul sesizării și existența unei practici neunitare, au apreciat că executorul judecătoresc nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de

judecată, în situația în care acesta a renunțat la cererea de validare a popririi ori cererea a fost respinsă de instanță, ca urmare a îndeplinirii obligațiilor de către terțul poprit sau de către debitor.

Decizia ÎCCJ (Complet RIL) nr. 8/2016

Prin Decizia nr. 8/2016, ÎCCJ (Complet RIL) a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă ÎCCJ și, în consecință, a stabilit că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) și art. 7 lit. a) din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, rep., cu modif. și compl. ult., rap. la art. 460 alin. (1), art. 246 alin. (1) și (3) și art. 274 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865, în prezent art. 700 alin. (1), art. 406 alin. (1) și (3) și art. 453 alin. (1) din Codul de procedură civilă, **executorul judecătoresc nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată, în situația în care acesta a renunțat la cererea de validare a popririi ori cererea a fost respinsă de instanță, ca urmare a îndeplinirii obligațiilor de către terțul poprit sau de către debitor.**

**DECIZIA ÎCCJ (COMPLET RIL) NR. 7/2016
(M. OF. NR. 461/22.06.2016): DISPOZIȚIILE ART. 127 ALIN. (1)
ȘI (3) DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ**

De Redacția ProLege

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 7/2016	Complet RIL	Codul de procedură civilă	Art. 127 alin. (1) și (3)	Sintagma „instanța la care își desfășoară activitatea” din cuprinsul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă trebuie interpretată restrictiv, în sensul că se referă la situația în care judecătorul își desfășoară efectiv activitatea în cadrul instanței competente să se pronunțe asupra cererii de chemare în judecată în primă instanță. Art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă trebuie interpretat, sub aspectul noțiunii de „grefier”, în sensul că este aplicabil și în cazul reclamanților care fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) la parchetele de pe lângă instanțele judecătorești.

În M. Of. nr. 461 din 22 iunie 2016, a fost publicată Decizia ÎCCJ nr. 7/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a soluționa recursul în interesul legii în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă.

Obiectul recursului în interesul legii

Art. 127 („Competența facultativă”) alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă

„(1) Dacă un judecător are calitatea de reclamant într-o cerere de competența instanței la care își desfășoară activitatea, va sesiza una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța la care își desfășoară activitatea.

(...)

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică în mod corespunzător și în cazul procurorilor, asistenților judiciari și grefierilor”.

Examen jurisprudențial

Problemele de drept care au generat practica neunitară. Orientările jurisprudențiale divergente

Prin sesizarea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a arătat că nu există un punct de vedere unitar în practica judiciară privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, cu referire la următoarele două probleme de drept:

1. Prima problemă de drept ce a creat divergența de practică judiciară vizează înțelesul sintagmei cuprinse în primul alineat al art. 127 din Codul de procedură civilă, respectiv „competența instanței la care își desfășoară activitatea”, când judecătorul (procurorul/asistentul judiciar/grefierul) are calitatea de reclamant.

– Într-o primă opinie s-a apreciat că dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă sunt de strictă interpretare, acestea fiind incidente doar în situația în care litigiul este de competența instanței la care își desfășoară efectiv activitatea judecătorul reclamant.

În argumentarea acestei opinii s-a reținut că norma prevăzută de textul legal reglementează un caz de competență facultativă pentru ipoteza în care judecătorul, asistentul judiciar sau grefierul are calitatea de reclamant și că această normă interzice sesizarea instanței competente dacă aceasta este cea la care reclamantul își desfășoară efectiv activitatea sau, în cazul procurorului, când acesta funcționează efectiv la parchetul de pe lângă instanța competentă să judece litigiul.

S-a reținut că sintagma folosită de legiuitor în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă „competența instanței la care își desfășoară activitatea” nu poate fi interpretată în sens larg, de curte de apel în a cărei circumscripție își desfășoară activitatea judecătorul/procurorul/asistentul judiciar/grefierul – reclamant, ci are înțelesul de instanță judecătorească la care acesta funcționează efectiv.

Ca atare, s-a opinat că prevederile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu sunt incidente în situația în care reclamantul (judecător, procuror, asistent judiciar, grefier) nu își desfășoară activitatea în cadrul instanței competente să soluționeze litigiul, competența de soluționare a cererii fiind stabilită în funcție de

normele procesuale de drept comun sau de cele aplicabile fiecărui tip de acțiune (litigiu de muncă, partaj succesoral etc.).

Numai în situația în care reclamantul, judecător sau grefier, funcționează efectiv în cadrul instanței competente a soluționa cererea de chemare în judecată, conflictul de competență a fost dezlegat în favoarea instanței de același grad din raza teritorială a unei curți de apel învecinate.

- În cea de-a doua opinie s-a statuat în sensul că noțiunea de „instanță la care își desfășoară activitatea” prevăzută de textul legal enunțat trebuie interpretată în sens larg, cu privire la toate ciclurile procesuale ale judecării, calitatea de judecător/procuror/asistent judiciar/grefier a reclamantului atrăgând aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, indiferent de instanța/parchetul la care își desfășoară activitatea, în măsura în care acestea aparțin circumscripției curții de apel din a cărei rază teritorială face parte și instanța căreia i-ar reveni, în mod obișnuit, competența soluționării cererii.

S-a arătat că finalitatea acestui text de lege este aceea de a evita cazurile de bănuială legitimă care duceau, sub vechea reglementare, la formularea cererii de strămutare.

Rațiunea pentru care legiuitorul a înțeles să reglementeze această situație a fost aceea de a înlătura orice suspiciune de soluționare cu părtinire a cauzei din pricina calității părților.

Așa fiind, s-a apreciat că dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă trebuie interpretate în sensul că necompetența teritorială absolută privește toate instanțele aflate în circumscripția curții de apel, iar împrejurarea că reclamantul nu funcționează efectiv la instanța competentă teritorial și material să judece litigiul nu este de natură a împiedica aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

2. Cea de-a doua problemă de drept care a creat divergență, în legătură cu aplicarea art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, a vizat interpretarea noțiunii de „grefier”, respectiv dacă aceste norme de drept sunt sau nu incidente și în cazul reclamanților ce fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) la parchetele de pe lângă instanțele judecătorești, astfel:

- Într-o primă opinie s-a considerat că, într-o asemenea situație, ipoteza normei cuprinse în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu este incidentă, scopul acesteia, acela de a asigura imparțialitatea obiectivă a instanței de judecată, neputând fi înfrânt în cazul personalului auxiliar care nu își desfășoară activitatea în cadrul instanței competente să judece cauza.

În argumentarea acestei opinii s-a reținut că soluția se impune pornind de la interpretarea literală a textului art. 127 alin. (3) din Codul de procedură civilă, astfel încât, fiind vorba de o normă cu caracter special, ea este de strictă interpretare și nu poate fi supusă unei interpretări extensive.

- În cea de-a doua opinie s-a apreciat că, într-o asemenea situație, norma prevăzută de dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă este incidentă.

În motivarea acestei opinii s-a reținut că din interpretarea teleologică a prevederilor art. 127 alin. (3) din Codul de procedură civilă rezultă că înțelesul noțiunii de „grefier” nu poate avea sensul strict de grefieri care își desfășoară activitatea în cadrul instanțelor judecătorești, fiind evident că, în raport cu prevederile Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice, cu modificările și completările ulterioare, textul de lege se aplică și în situația grefierilor care își desfășoară activitatea în cadrul parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, în cadrul acestor parchete desfășurându-și activitatea, de altfel, și procurorii pe care aceeași normă legală îi menționează expres.

Jurisprudența CCR

- Prin Decizia nr. 558 din 16 octombrie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza întâi, art. 143 alin. (1), cu referire la sintagma „cu darea unei cauțiuni în cuantum de 1.000 lei”, și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial nr. 897 din 10 decembrie 2014, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„(...) pentru ipoteza în care un judecător este parte într-un proces, Codul de procedură civilă reglementează situația particulară a acestor cauze și pune la dispoziția acestuia o normă procedurală alternativă, dând posibilitatea reclamantului judecător de a alege între instanțe deopotrivă competente.

Astfel, norma cuprinsă în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, (...), este un mijloc procedural care urmărește înlăturarea oricărei suspiciuni de soluționare părtinitoare a cauzei datorate calității părții. De asemenea, dispoziția legală menționată la alin. (2) reglementează și situația pârâtului judecător. Astfel, în cazul în care cererea se introduce împotriva unui judecător care își desfășoară activitatea la instanța competentă să judece cauza, reclamantul poate sesiza una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța care ar fi fost competentă, potrivit legii. Art. 127 din Codul de procedură civilă apare astfel ca fiind alternativa la instituția strămutării, în ipoteza aplicării sale nemaifiind necesară sesizarea curții de apel sau a instanței supreme, după caz, pentru a se pronunța asupra cererii de strămutare a procesului civil pe motiv de bănuială legitimă cu privire la lipsa de imparțialitate a judecătorilor din cauza calității părților.

Curtea observă că, în speța de față, reclamantul judecător nu ar fi putut uza de prevederile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă și nici instanța competentă să-i soluționeze cauza nu ar fi putut invoca nerespectarea acestora, atât timp cât aceste dispoziții procedurale circumscriu obligația reclamantului jude-

cător de a introduce cererea la o instanță de același grad din circumscripția unei curți de apel învecinate doar calității sale de a fi judecător la instanța competentă să-i soluționeze cauza, nu și la o instanță de grad superior.

Astfel, neexistând un mecanism procedural alternativ care să permită corectarea normelor legale criticate, Curtea constată că, datorită circumstanțelor cauzei, se justifică temerile autoarei excepției de neconstituționalitate în ceea ce privește imparțialitatea obiectivă a instanței care trebuie să judece fondul cauzei în urma admiterii cererii de strămutare. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că, în aprecierea imparțialității obiective, aparențele au un rol deosebit, deoarece într-o societate democratică tribunalele trebuie să inspire deplină încredere justițiabililor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 octombrie 1982 pronunțată în Cauza Piersack împotriva Belgiei, paragrafele 28 - 32, Hotărârea din 26 octombrie 1984 pronunțată în Cauza De Cubber împotriva Belgiei, paragrafele 25 - 30, sau Hotărârea din 24 mai 1989 pronunțată în Cauza Hauschildt împotriva Danemarcei, paragrafele 46 - 52)".

- Aceste aspecte au fost reiterate și în conținutul Deciziei nr. 49 din 17 februarie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 din Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial nr. 189 din 20 martie 2015, prin care Curtea Constituțională a mai reținut că:

„20. Analizând dispozițiile art. 127 din Codul de procedură civilă, Curtea reține că acestea, instituind o prezumție legală de lipsă de aparență a imparțialității judecătorului, corespund exigențelor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la dreptul părții la «o instanță independentă și imparțială».

Prin aceste dispoziții de lege se introduce noțiunea de competență facultativă, care se referă la categorii speciale de cereri.

Astfel, pentru o cerere în care un judecător, procuror, asistent judiciar sau grefier are calitatea de reclamant, cerere de competență instanței la care își desfășoară activitatea, este obligatorie sesizarea unei alte instanțe judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța la care își desfășoară activitatea, având alegerea între oricare dintre instanțele de același grad prevăzute anterior. (...)

Deoarece dispozițiile alin. (1) al art. 127 din Codul de procedură civilă folosesc imperativul «va sesiza», în timp ce dispozițiile alin. (2) al aceluiași articol arată că «poate sesiza», se consideră că legiuitorul a avut în vedere o obligație a reclamantului în ipoteza de la alin. (1) și o facultate a acestuia în ipoteza de la alin. (2).

Este evident că rațiunea acestor dispoziții de lege este aceea de a oferi părții adverse pârgurile necesare pentru înlăturarea oricăror suspiciuni care ar plana asupra imparțialității instanței la care își desfășoară activitatea judecătorul, procurorul, asistentul judiciar sau grefierul".

Opinia procurorului general

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat ca fiind în litera și spiritul legii prima opinie exprimată în legătură cu cea dintâi problemă de drept enunțată și cea de-a doua opinie exprimată asupra celei de-a doua probleme de drept pentru următoarele considerente:

- În soluționarea primei probleme de drept, referitoare la stabilirea înțelesului sintagmei „instanța la care își desfășoară activitatea”, se arată că dispozițiile imperative cuprinse în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, edictate de legiuitor în scopul asigurării unor garanții de imparțialitate obiectivă, sunt norme speciale, derogatorii atât de la dreptul comun în materia strămutării, cât și de la normele de competență teritorială, indiferent dacă acestea sunt de ordine publică ori de ordine privată și chiar dacă acestea ar fi cuprinse în Codul de procedură civilă sau în legi speciale.

- În considerarea acestui caracter al normelor consacrate de text, precum și a semnificației juridice date acestora din perspectiva dreptului de acces la justiție, ele nu pot fi supuse decât unei interpretări limitative, întrucât *exceptio est strictissimae interpretationis*.

La aceeași concluzie se poate ajunge și pe calea interpretării gramaticale a normei. Astfel, se observă că în cuprinsul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă legiuitorul a întrebuițat pronumele relativ „care”, acesta înlocuind substantivul „instanța” din sintagma „instanța la care își desfășoară activitatea”.

Derivă concluzia că legiuitorul a vizat doar instanța unde își desfășoară efectiv activitatea judecătorul.

În plus, calitățile cerute de text pentru aplicarea sa, acelea de reclamant și judecător, trebuie întrunite cumulativ, potrivit normei, prin raportare la o cerere de competența instanței la care titularul acesteia își desfășoară activitatea.

Având în vedere regulile de invocare a excepției de necompetență absolută, precum și semnificațiile cererii de chemare în judecată, rezultă că momentul procesual de referință ales de legiuitor pentru aplicarea normei este acela al investirii instanței, textul conducând în mod logic și juridic spre o aplicare exclusiv în faza soluționării cauzei în primă instanță, nu și în căile de atac.

Aceeași concluzie se desprinde și din jurisprudența Curții Constituționale, care a observat că, deși art. 127 din Codul de procedură civilă apare ca fiind alternativă la instituția strămutării, reclamantul judecător nu ar putea uza de aceste prevederi și nici instanța competentă să îi soluționeze cauza nu ar fi putut invoca nerespectarea acestora, atât timp cât aceste dispoziții procedurale circumscriu obligația reclamantului judecător de a introduce cererea la o instanță de același grad din circumscripția unei curți de apel învecinate doar calității sale de a fi judecător la instanța competentă să îi soluționeze cauza, nu și la o instanță de grad superior.

Prin urmare, sintagma „instanța la care își desfășoară activitatea”, conducând per se către ideea de efectivitate a exercitării atribuțiilor de serviciu de către judecătorul reclamant într-o cerere de chemare în judecată de competența aceleiași

instanțe, se raportează la competența de primă instanță a acesteia, derogarea instituită de textul analizat operând doar sub aspecte ce vizează competența teritorială, nu și materială.

În situația în care legiuitorul ar fi dorit ca textul să se aplice în considerarea curții de apel în a cărei circumscripție se află instanța la care își desfășoară activitatea reclamantul judecător, prin luarea în considerare și a posibilității exercitării căilor de atac, ar fi reglementat expres o atare ipoteză.

Referirea la curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța care, în mod normal, ar fi fost competentă teritorial să soluționeze cererea poate fi explicată exclusiv din perspectiva realizării unei delimitări teritoriale pe baza căreia se poate stabili instanța învecinată care poate fi sesizată.

Pe lângă acest argument, poate fi adus și cel în care se explică sfera de aplicare a normei din perspectiva subiecților cărora li se adresează.

Referirea la circumscripția curții de apel se cuvine a fi înțeleasă și din perspectiva competenței materiale de primă instanță a curților de apel, astfel cum aceasta este stabilită prin art. 96 pct. 1 din Codul de procedură civilă și legi speciale.

Având în vedere aceste aspecte, procurorul general apreciază că în cauză nu sunt întrunite premisele interpretării extensive prin oricare dintre procedeele sale (analogia, lărgirea conceptelor sau inducția).

Față de caracterul special și derogatoriu al normei cuprinse în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, precum și față de semnificația textului din perspectiva dreptului de acces la justiție, funcționează în plenitudinea sa interpretarea declarativă, legea spunând exact ceea ce a dorit (*lex tam dixit quam ut voluit*).

Eventualele bănuieli legitime ce ar putea plana asupra imparțialității instanței investite cu soluționarea unei cereri de chemare în judecată, atunci când această instanță nu este aceea la care reclamantul judecător își desfășoară activitatea, ori a unei cereri de apel sau recurs, când reclamantul își desfășoară activitatea la instanța competentă să o soluționeze, pot fi înlăturate prin mecanismele alternative de garantare a imparțialității subiective - abținere sau recuzare, respectiv strămutare, în condițiile art. 42 pct. 13, art. 43 și art. 140 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

În analiza noțiunii de „grefier” raportat la sintagma „instanța la care își desfășoară activitatea” din cuprinsul art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, procurorul general a arătat că, în privința personalului auxiliar de specialitate, cu referire particulară la grefieri, se observă că, potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 567/2004, cu modificările și completările ulterioare, munca acestora în înfăptuirea actului de justiție constituie un sprijin pentru judecători și procurori, competența acestei categorii de personal și îndeplinirea corectă a sarcinilor care îi revin jucând un rol important în buna desfășurare a activității instanțelor judecătorești și a parchetelor de pe lângă acestea.

Din ansamblul statutului personalului auxiliar de specialitate rezultă cu evidență că legiuitorul a înțeles să plaseze grefierii de la instanțe și parchetele de pe lângă acestea sub un regim juridic unitar, atât în ceea ce privește cariera profesională, cât și drepturile și îndatoririle aferente acestui statut.

Prin urmare, în virtutea principiului *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, procurorul general apreciază că textul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă este aplicabil în egală măsură grefierilor de la instanțe și celor de la parchete.

În considerarea statutului juridic unitar al celor două categorii de grefieri analizate, dar mai ales a obligației comune a acestora de a se abține de la orice fapt ce ar putea prejudicia prestigiul justiției, se apreciază că scopul avut în vedere de legiuitor prin edictarea normei cuprinse în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, acela de a asigura un mecanism preventiv de garantare a imparțialității obiective a instanței învestite cu soluționarea unei cereri de chemare în judecată în care un grefier poate avea calitatea de reclamant, se verifică în egală măsură atât în privința grefierilor de la instanțe, cât și a celor de la parchetele de pe lângă acestea.

Efectivitatea cerută de art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă se cuvine a fi înțeleasă, în contextul alin. (3) al acestui articol, ca referindu-se la desfășurarea activității în cadrul unei unități de parchet ce funcționează pe lângă instanța arătată în alin. (1), indiferent dacă este vorba de un procuror sau grefier.

Argumentul dat de rațiunea reglementării funcționează cu valențele sale depline, atât în privința grefierilor de la instanța competentă să judece cererea în primă instanță, cât și în privința grefierilor de la parchetul de pe lângă această instanță (*ubi eadem est ratio, eadem solutio esse debet*).

Analogia pe care acest argument ar plasa-o în discuție este doar aparentă și, ca atare, nu poate fi dezavuată, chiar dacă intervine asupra unei norme de procedură specială și derogatorie, de vreme ce utilizarea în raționament a referirilor la identitatea de rațiune a normei este permisă de însuși conținutul normativ al textului analizat care arată că regulile instituite în considerarea judecătorului reclamant se aplică în mod corespunzător procurorilor și grefierilor.

Dimpotrivă, o interpretare restrictivă a normei, cu excluderea din sfera sa de aplicare a grefierilor de la parchete, ar conduce la o fragmentare excesivă a acestei din urmă operațiuni, ceea ce nu corespunde în totalitate scopului urmărit de legiuitor, care, făcând referire generică la grefieri, nu distinge între grefieri ce funcționează în cadrul instanțelor de judecată și cei care își desfășoară activitatea în cadrul parchetelor de pe lângă acestea.

Opinia exprimată de specialiștii consultați

- Centrul de procedură civilă din cadrul Facultății de Drept de la Universitatea din București – prof. univ. dr. Viorel Mihai Ciobanu, conf. univ. dr. Traian Cornel Briciu, lect. univ. dr. Mirela Stancu, lect. univ. dr. Claudiu Constantin Dinu, asist. univ. dr. Liviu Gheorghe Zidaru

În ceea ce privește prima chestiune, referitoare la interpretarea sintagmei „instanța la care își desfășoară activitatea”, se apreciază că prima orientare jurisprudențială este cea corectă, urmând ca sintagma în discuție să fie interpretată restrictiv, ca referindu-se la situația în care judecătorul, asistentul judiciar sau grefierul își desfășoară efectiv activitatea în cadrul instanței competente să se pronunțe asupra cererii de chemare în judecată în primă instanță (respectiv, în cazul procurorului, în cadrul parchetului de pe lângă această instanță).

Aparent, scopul textului, de a asigura imparțialitatea instanței, ar fi mai bine servit prin promovarea interpretării contrare, potrivit căreia art. 127 din Codul de procedură civilă se aplică și atunci când reclamantul are calitatea de judecător, grefier etc. la instanța superioară celei căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența de soluționare a cauzei în primă instanță, iar instanța superioară ar fi competentă să soluționeze calea de atac de reformare prevăzută de lege în cauza concretă ce se judecă (ceea ce ar reclama un examen concret al căilor de atac de reformare admisibile în speță; bunăoară, în cazul unui litigiu de muncă, textul s-ar aplica dacă judecătorul și-ar desfășura activitatea la curtea de apel competentă să judece apelul, decizia din apel fiind definitivă).

Totuși, o atare interpretare contravine redactării restrictive a textului, care s-a îndepărtat de la modelul său francez, întrucât circumstanțiază atât persoanele care intră sub incidența normei, cât și instanța vizată (care nu poate fi decât prima instanță); sub un alt aspect, spre deosebire de reglementarea franceză, nu este posibilă invocarea incidentului procedural direct în apel (a fortiori, nici în recurs).

Totodată, interpretarea extensivă nu poate fi reținută și pentru că nu se poate anticipa exercitarea căii de atac în cauză, fiind posibil ca părțile să achiezeze la hotărârea pronunțată ori, pur și simplu, aceasta să rămână definitivă prin neapelare, respectiv nerecurare. În acest caz nu s-ar justifica anticiparea situației ca pricina să ajungă în calea de atac la instanța la care partea este judecător, o asemenea ipoteză fiind o simplă eventualitate (iar dacă aceasta devine realitate, se poate recurge la mecanismul strămutării).

Nu în ultimul rând, dacă s-ar admite ca art. 127 din Codul de procedură civilă să fie invocat doar atunci când pricina ajunge efectiv în calea de atac la instanța la care una dintre părți își desfășoară activitatea, s-ar ajunge la depășirea limitei temporale impuse în mod absolut de art. 130 alin. (2) din Codul de procedură civilă – primul termen la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe – fără a exista vreun temei juridic pentru aceasta și fără ca actualul Cod de procedură civilă să conțină o reglementare similară celei prevăzute de art. 47 alin. (2) din Codul de procedură civilă francez, în sensul posibilității invocării incidentului și direct în apel.

Cel mai important argument contra unei interpretări extensive este caracterul impracticabil al acesteia, atunci când recursul ar fi de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție. În mod evident, art. 127 din Codul de procedură civilă nu a avut în vedere această ipoteză, iar judecarea cauzei (în primă instanță ori în apel) în raza altei curți de apel sau de către o altă curte de apel nu ar oferi niciun remediu util, circumscripția instanței supreme fiind reprezentată de întreaga țară.

Ca atare, nu se poate accepta o soluție contradictorie, potrivit căreia art. 127 din Codul de procedură civilă s-ar aplica doar dacă apelul ori recursul este de competența tribunalului sau a curții de apel, dar nu și dacă recursul ar fi de competența instanței supreme, întrucât o asemenea soluție conține o fractură logică și ar fi inconsecventă.

Nu în ultimul rând, art. 127 din Codul de procedură civilă constituie o normă specială și derogatorie de la dreptul comun al competenței teritoriale și, ca regulă de excepție, nu poate fi interpretată extensiv, prin analogie (a se vedea art. 10 din Codul civil).

Ar urma ca, dacă pricina ajunge în calea de atac pe rolul unui tribunal sau al unei curți de apel la care una dintre părți este judecător, să se solicite, de către partea interesată, bineînțeles numai dacă aceasta apreciază necesar, strămutarea pentru bănuială legitimă, soluție disponibilă și în trecut pentru această ipoteză și care prezintă avantajul unei evaluări de la caz la caz a circumstanțelor cauzei și care ar putea să nu fie de natură să justifice prorogarea competenței (îndeosebi dacă partea este asistent judiciar sau grefier, ori chiar dacă este judecător, dar, spre exemplu, își desfășoară activitatea în cadrul altei secții decât cea sesizată cu soluționarea litigiului).

Cu titlu indicativ, pentru că interpretarea dată incidental de Curtea Constituțională unui text de lege nu are forță obligatorie pentru instanțele judecătorești, s-a menționat că aceeași soluție a fost reținută și în considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 558 din 16 octombrie 2014.

În ceea ce privește cea de-a doua chestiune supusă analizei Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv interpretarea noțiunii de „grefier”, în sensul dacă dispozițiile art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă sunt sau nu incidente și în cazul reclamanților ce fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) al parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, opinia specialiștilor consultați este că, pentru motivele deja expuse și care privesc, în esență, necesitatea ca art. 127 din Codul de procedură civilă, regulă cu caracter de excepție, să fie interpretat în mod strict, iar nu extensiv, este corectă prima orientare jurisprudențială, neputându-se considera afectată nici măcar aparența de imparțialitate a instanței sesizate, atunci când parte în proces este un grefier din cadrul parchetului de pe lângă prima instanță competentă. Ca atare, ar urma ca textul să se aplice doar grefierilor care își desfășoară efectiv activitatea în cadrul primei instanțe sesizate, nu și în cadrul parchetului de pe lângă aceasta.

Raportul asupra recursului în interesul legii

Punctele de vedere ale judecătorilor-raportori asupra problemelor de drept au fost diferite, drept care în cauză au fost întocmite două rapoarte.

– Soluția propusă prin unul dintre rapoarte a fost de admitere a recursului în interesul legii și pronunțării unei decizii prin care sintagma „instanță la care își desfășoară activitatea” din cuprinsul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă

să fie interpretată în sensul că se referă la toate ciclurile procesuale ale judecății, calitatea de judecător a reclamantului atrăgând aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în măsura în care instanța la care acesta își desfășoară activitatea aparține circumscripției curții de apel din a cărei rază teritorială face parte instanța căreia i-ar reveni, în mod obișnuit, competența soluționării cererii. Referitor la cea de-a doua problemă de drept s-a apreciat că art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă trebuie interpretat, sub aspectul noțiunii de „grefier”, în sensul că este aplicabil și în cazul reclamanților care fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) la parchetele de pe lângă instanțele judecătorești.

- Prin celălalt raport întocmit în cauză s-a propus ca sintagma „instanța la care își desfășoară activitatea” să fie interpretată restrictiv, ea referindu-se la situația în care judecătorul își desfășoară efectiv activitatea în cadrul instanței competente să se pronunțe asupra cererii de chemare în judecată în primă instanță. Cu privire la problema de drept ce vizează interpretarea noțiunii de „grefier” raportat la sintagma „instanța la care își desfășoară activitatea” s-a apreciat că trebuie interpretată în sensul că textul de lege - art. 127 alin. (3) din Codul de procedură civilă - se aplică doar grefierului care își desfășoară efectiv activitatea în cadrul primei instanțe sesizate.

Decizia ÎCCJ (Complet RIL) nr. 7/2016

Prin Decizia nr. 7/2016, ÎCCJ (Complet RIL) a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă și, în consecință, a stabilit că:

Sintagma „instanța la care își desfășoară activitatea” din cuprinsul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă trebuie interpretată restrictiv, în sensul că se referă la situația în care judecătorul își desfășoară efectiv activitatea în cadrul instanței competente să se pronunțe asupra cererii de chemare în judecată în primă instanță.

Art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă trebuie interpretat, sub aspectul noțiunii de „grefier”, în sensul că este aplicabil și în cazul reclamanților care fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) la parchetele de pe lângă instanțele judecătorești.

**DECIZIA ÎCCJ (COMPLET RIL) NR. 4/2016
(M. OF. NR. 418/2.06.2016): ART. 18¹ ALIN. (1)
DIN LEGEA NR. 78/2000 ȘI ART. 215 ALIN. (1), (2), (3)
DIN CODUL PENAL ANTERIOR, RESPECTIV ART. 306
DIN CODUL PENAL ÎN VIGOARE**

De Redacția ProLege

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 4/2016	Complet RIL	Legea nr. 78/2000 (M. Of. nr. 219 din 18 mai 2000, cu modif. ult.) Codul penal anterior Codul penal în vigoare	Art. 18¹ alin. (1), art. 215 alin. (1), (2), (3), respectiv art. 306	În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 18 ¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție și art. 215 alin. 1, 2 și 3 din Codul penal de la 1969, respectiv art. 244 alin. (1) și (2) și art. 306 din Codul penal, ÎCCJ a stabilit că: Fapta de a folosi, în cadrul autorității contractante, printr-o acțiune a autorului, documente ori declarații inexacte, ce a avut ca rezultat obținerea, pe nedrept, de fonduri din bugetul Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, precum și de fonduri din bugetul național întrunește elementele constitutive ale infracțiunii unice prevăzute de art. 18 ¹

				alin. (1) din Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, indiferent dacă legea penală mai favorabilă este legea veche sau legea nouă.
--	--	--	--	---

În M. Of. nr. 418 din 2 iunie 2016, a fost publicată Decizia ÎCCJ nr. 4/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a soluționa recursul în interesul legii în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 și art. 215 alin. (1), (2), (3) din Codul penal anterior, respectiv art. 306 din Codul penal în vigoare.

Obiectul recursului în interesul legii

Art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

„(1) Folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi”.

Art. 215 alin. (1), (2), (3) din Codul penal anterior

„(1) Inducerea în eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos material injust și dacă s-a pricinuit o pagubă, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 12 ani.

(2) Înșelăciunea săvârșită prin folosire de nume sau calități mincinoase ori de alte mijloace frauduloase se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani. Dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(3) Inducerea sau menținerea în eroare a unei persoane cu prilejul încheierii sau executării unui contract, săvârșită în așa fel încât, fără această eroare, cel înșelat nu ar fi încheiat sau executat contractul în condițiile stipulate, se sancționează cu pedeapsa prevăzută în alineatele precedente, după distincțiile acolo arătate”.

Art. 306 („Obținerea ilegală de fonduri”) din Codul penal în vigoare

„(1) Folosirea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte ori incomplete, pentru primirea aprobărilor sau garanțiilor necesare acordării finanțărilor obținute sau garantate din fonduri publice, dacă are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Tentativa se pedepsește”.

Examen jurisprudential

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a învederat că, în urma verificării jurisprudenței la nivel național, s-a constatat că soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești evidențiază câte două orientări cu privire la fiecare dintre cele două ipoteze și, prin urmare, un caracter neunitar al practicii judiciare

Soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești sunt următoarele:

– În cazul în care legea veche a fost considerată mai favorabilă, s-a conturat existența a două orientări:

a) Unele instanțe au încadrat fapta în infracțiunea unică prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, apreciindu-se că infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție nu poate fi reținută în concurs ideal cu infracțiunea de înșelăciune prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior, impunându-se doar reținerea infracțiunii din legea specială.

Pentru a dispune astfel, instanțele au arătat că nu are relevanță împrejurarea că o parte din bani sunt obținuți din bugetul comunitar, iar o altă parte din bugetul național, câtă vreme inculpatul a derulat raporturi doar cu autoritatea contractantă, singura competentă să decidă asupra eligibilității unui proiect și să acorde fonduri bănești.

Astfel, într-o situație, s-a reținut că, pentru a se putea reține în sarcina inculpatului infracțiunea de înșelăciune, ar fi trebuit ca acesta să aibă reprezentarea faptului că există raporturi contractuale cu această din urmă entitate (bugetul statului), în dauna căreia se reține producerea unui prejudiciu (Decizia penală nr. 8/AP din 28 ianuarie 2014 a Curții de Apel Brașov, Secția penală și pentru cauze cu minori, pronunțată în Dosarul nr. 4.750/119/2010).

Instanțele au apreciat că obiectul juridic special al infracțiunii de obținere pe nedrept de fonduri europene îl constituie ocrotirea relațiilor sociale privitoare la corecta accesare a fondurilor comunitare, încheierea unor astfel de contracte de finanțare presupunând atât o contribuție din partea beneficiarului, cât și din partea bugetului de stat, fără ca această din urmă contribuție să determine reținerea infracțiunii de înșelăciune, de vreme ce raporturile contractuale se derulează cu o singură autoritate, înființată special pentru acordarea unor astfel de fonduri și pentru a proteja corectitudinea acordării acestora.

Din modul de incriminare a faptei de obținere pe nedrept de fonduri europene s-a concluzionat că această infracțiune este o formă atipică a infracțiunii de înșelăciune, neputându-se susține existența a două infracțiuni, atât cea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, cât și cea de înșelăciune, prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, întrucât ne aflăm în prezența unor raporturi contractuale

desfășurate cu o singură autoritate contractantă (Decizia penală nr. 761 din 5 iunie 2014 a Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, pronunțată în Dosarul nr. 21.377/63/2011).

Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat, la rândul său, ca fiind lipsit de relevanță faptul că din suma totală primită de inculpat, o parte a fost plătită din bugetul de stat, iar împrejurarea că sumele au fost primite din două patrimonii distincte nu este de natură a determina existența a două infracțiuni aflate în concurs ideal, întrucât obținerea pe nedrept a sumei de bani constituie prejudiciu cauzat în paguba autorității contractante.

Sub acest aspect, s-a considerat ne semnificativ, sub aspectul încadrării juridice a faptei, dacă sumele erau primite exclusiv din fondurile nerambursabile ale Comunităților Europene sau proveneau și din contribuție națională, apreciindu-se că în cauză statul român nu poate avea calitate procesuală de parte civilă (Decizia penală nr. 136 din 26 septembrie 2011 a Curții de Apel Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, pronunțată în Dosarul nr. 1.871/114/2010, rămasă definitivă prin Decizia penală nr. 1.831 din 30 mai 2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția Penală). În aceeași speță, instanța supremă a subliniat că distincția între sumele obținute de inculpat se va face cu ocazia soluționării acțiunii civile, în sensul că orice altă entitate care nu a participat în calitate de parte civilă în procesul penal are deschisă calea dezdăunării, dacă apreciază că patrimoniul încredințat spre administrare a fost diminuat.

Într-o altă cauză (în care s-a pronunțat Sentința penală nr. 4 din 14 ianuarie 2015 a Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, în Dosarul nr. 2.025/54/2012, rămasă definitivă prin Decizia penală nr. 389/A din 29 octombrie 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală), Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că pluralitatea de patrimonii lezate printr-o acțiune ilicită unică nu este de natură a atrage eo ipso incidența unui concurs ideal de infracțiuni. A mai apreciat că, exceptând infracțiunile complexe al căror obiect juridic secundar îl constituie relații sociale ce ocrotesc drepturi ale persoanei, ori de câte ori prin acțiunea/inacțiunea unică a autorului se aduce atingere unui număr de două sau mai multe patrimonii, va exista o singură infracțiune contra patrimoniului, cu mai multe persoane vătămate, iar nu atâtea infracțiuni câte victime sunt, în concurs ideal.

Sub un al alt aspect, în cazul faptelor de natura celor incriminate de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, s-a constatat că distincția dintre patrimoniile lezate prin acțiunea ce constituie *verbum regens* este cu totul artificială.

S-a mai arătat că fapta prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție este incriminată de o normă legală cu caracter special, care devine incidentă ori de câte ori norma cu caracter general – reprezentată de dispozițiile art. 215 alin. 1, 2 și 3 din Codul penal anterior – nu este aplicabilă, din modalitatea de redactare a normei menționate

rezultând că infracțiunea de obținere pe nedrept a fondurilor europene este o formă atipică a infracțiunii de înșelăciune.

Astfel, s-a arătat că latura obiectivă a infracțiunii de obținere pe nedrept a fondurilor europene se poate realiza fie printr-o acțiune comisivă, în cazul alin. (1), ce presupune prezentarea unor documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, fie printr-o omisiune, în cazul alin. (2), atunci când, cu știință, se omite furnizarea unor date cerute de lege, care dacă ar fi cunoscute ar conduce la neacordarea fondurilor, în ambele modalități de comitere a faptei fiind indusă în eroare autoritatea competentă să decidă asupra eligibilității unui proiect și să acorde fonduri bănești din bugetele comunitare.

În consecință, s-a concluzionat că, fiind o formă atipică a infracțiunii de înșelăciune, infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție nu poate fi reținută în concurs ideal cu infracțiunea de înșelăciune prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior.

b) Alte instanțe au încadrat fapta în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, apreciind că infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, poate fi reținută în concurs ideal cu infracțiunea de înșelăciune prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior.

S-a arătat că prin faptele deduse judecării au fost prejudiciate, prin aceeași acțiune a inculpatului, două bugete distincte, atât bugetul statului român, cât și cel al Comunității Europene, fiind vătămate valori sociale diferite (Sentința penală nr. 640 din 11 iulie 2010 a Judecătoriei Sectorului 2 București, pronunțată în Dosarul nr. 46.996/300/2011, rămasă definitivă prin Decizia penală nr. 2.386 din 11 decembrie 2012 a Curții de Apel București, Secția I penală).

În cazul în care legea nouă a fost considerată mai favorabilă, examenul jurisprudențial a conturat, de asemenea, existența a două orientări:

c) Unele instanțe au încadrat fapta în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 244 din Codul penal.

În speța soluționată prin Decizia penală nr. 546 din 15 aprilie 2014 a Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, pronunțată în Dosarul nr. 20.283/318/2012, se precizează că, la data săvârșirii faptelor cercetate, erau incidente dispozițiile art. 215 din Codul penal anterior, iar dispozițiile art. 306 din Codul penal ar fi putut fi aplicate numai dacă acestea ar constitui legea penală mai favorabilă. Cum, însă, pedeapsa prevăzută de art. 306 din Codul penal, respectiv închisoarea de la 2 la 7 ani, este mai mare decât cea prevăzută de art. 244 alin. (1) și (2) din Codul penal, potrivit art. 5 din Codul penal, instanța a considerat că sunt mai favorabile dispozițiile privind infracțiunea de înșelăciune.

d) Alte instanțe au încadrat fapta în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 306 din Codul penal.

În motivarea acestei opțiuni, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că folosirea de documente false ori pentru a obține pe nedrept finanțări nerambursabile din fonduri constituite prin contribuții din bugetul Uniunii Europene și prin contribuții din bugetul de stat al României, dacă are ca rezultat obținerea fondurilor, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, prin raportare la prejudiciul adus fondurilor din bugetul Uniunii Europene, dar și elementele infracțiunii de obținere ilegală de fonduri prevăzută în art. 306 alin. (1) din Codul penal, prin raportare la prejudiciul adus fondurilor din bugetul de stat.

S-a considerat că infracțiunea de obținere ilegală de fonduri reprezintă o formă specială de înșelăciune, prin utilizarea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte sau incomplete, corespunzând infracțiunii de înșelăciune în formă calificată prevăzute de art. 244 alin. (2) din Codul penal în vigoare, însă, dat fiind caracterul special și complex al infracțiunii prevăzute de art. 306 din Codul penal în vigoare, această din urmă infracțiune trebuie reținută în mod prioritar: „Dispozițiile art. 244 din Codul penal reglementează varianta tip a infracțiunii de înșelăciune, al cărei obiect juridic îl constituie protejarea, în general, a încrederii în relațiile sociale, pe când infracțiunea prevăzută de art. 306 din Codul penal are un obiect juridic mai specific, ce vizează protejarea relațiilor sociale referitoare la corectitudinea solicitării și obținerii finanțărilor din fondurile publice” (Decizia penală nr. 1.313 din 14 aprilie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală, pronunțată în Dosarul nr. 9.630/62/2012).

Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Prin argumentele expuse în cuprinsul Sesizării nr. 16.868/2862/III-5/2015, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat ca fiind corectă încadrarea faptei analizate în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, în cazul în care legea veche a fost considerată mai favorabilă și, respectiv, încadrarea faptei în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 306 din Codul penal în vigoare, în cazul în care legea nouă a fost considerată mai favorabilă.

Astfel, în cazul în care legea veche este considerată mai favorabilă, fapta de folosire sau prezentare cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, având ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri atât din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, cât și din bugetul de stat, constituie atât infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, cât și cea prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, în concurs ideal.

S-a arătat că obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute de art. 215 din Codul penal anterior îl reprezintă relațiile sociale de ordin patrimonial, a căror existență este condiționată de respectarea încrederii cu care oamenii relaționează între ei cu privire la orice bunuri, mobile sau imobile, pe când obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 este circumscris la relațiile sociale privind interesele financiare ale Uniunii Europene, reflectate în utilizarea conform destinației inițiale a fondurilor obținute din bugetul general al acesteia sau din bugetele administrate de ea ori în numele ei.

S-a considerat că obiectul material al infracțiunii de înșelăciune este constituit din bunuri materiale sau valori patrimoniale (materializate ori nu într-un înscris), iar obiectul material al infracțiunii prevăzute de legea specială constă din fonduri externe alocate de la bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de ea ori în numele ei.

Sub aspectul laturii obiective, parchetul a considerat că elementul material al infracțiunii de înșelăciune constă în inducerea în eroare, amăgirea persoanei față de care se efectuează această acțiune (și care poate fi sau nu aceeași cu titularul patrimoniului în care se reflectă paguba), provocându-i acesteia o falsă cunoaștere sau o ignorare a realității, în cazul variantei tip, alternativ cu obținerea acestui efect, prin folosirea de nume sau calități mincinoase ori alte mijloace frauduloase, în cazul variantei agravate a aceleiași infracțiuni sau cu prilejul încheierii sau executării unui contract, în cazul înșelăciunii în convenții.

Totodată, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, s-a precizat că elementul material este reprezentat de acțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete ori omisiunea intenționată a furnizării datelor cerute, potrivit legii, pentru obținerea de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei. În acest context, „folosirea” a fost definită ca reprezentând utilizarea sau întrebuințarea documentelor ori declarațiilor false, inexacte sau incomplete, iar „prezentarea” unor astfel de documente sau declarații a fost considerată a semnifica înfățișarea acestora spre a fi examinate, neavând relevanță dacă declarațiile sunt realizate în scris sau oral.

În opinia parchetului, dacă falsificarea documentelor constituie, prin ea însăși o infracțiune, aceasta ar trebui reținută, în ipoteza autorului unic, în concurs cu infracțiunea prevăzută în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, ca și în cazul infracțiunii prevăzute de art. 215 din Codul penal anterior, în timp ce infracțiunile de uz de fals ori fals în declarații sunt absorbite în conținutul infracțiunii din legea specială, spre deosebire de infracțiunea de drept comun, în cazul căreia se reține în concurs.

Infracțiunea prevăzută de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 a fost considerată a avea, ca situație premisă, falsificarea documentelor, printre mijloacele de comitere ale infracțiunii – acest scop încadrându-se infracțiunile de fals (fals material în înscrisuri oficiale, fals intelectual, fals în înscrisuri sub semnătură

privată), infracțiuni în concurs cu conexitate etiologică în care se găsesse infracțiunea de fraudă în materie de cheltuieli și infracțiunile de fals, în cazul în care sunt săvârșite de aceeași persoană.

S-a apreciat, totodată, că urmarea imediată a infracțiunii de înșelăciune rezidă în actul patrimonial efectuat sau omis de către cel indus în eroare (inclusiv schimbarea situației de fapt rezultate din încheierea sau executarea contractului sub înrâurirea acțiunii de inducere în eroare), act care nu ar fi fost consimțit de acesta dacă ar fi cunoscut adevărul și îndeplinind cerința esențială de a fi pricinuit celui indus în eroare o pagubă, pe când, în cazul infracțiunii prevăzute în art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, urmarea imediată constă în obținerea ilegală de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei.

Sesizarea precizează că în doctrină^[1] s-a susținut că, pentru existența infracțiunii prevăzute în art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, este suficient ca fondurile să fie obținute pe nedrept, legea română neimpunând prejudicierea bugetului comunitar, astfel încât, indiferent dacă acest buget a fost ori nu prejudiciat, câtă vreme fondurile au fost obținute fără respectarea dispozițiilor legale prin una dintre modalitățile prevăzute în textul de incriminare, urmarea imediată a infracțiunii s-a produs. Altfel spus, chiar dacă fondurile sunt utilizate conform destinației pentru care au fost primite, iar proiectul este finalizat în condițiile prevăzute în contract, în cazul în care finanțarea a fost obținută pe nedrept, condițiile de tipicitate ale infracțiunii sunt îndeplinite.

Parchetul a mai precizat că, similar înșelăciunii, consumată în momentul când activitatea de amăgire a produs urmarea imediată, adică l-a determinat pe cel amăgit să ia o dispoziție patrimonială prin care și-a creat o situație de fapt păgubitoare, consumarea infracțiunii prevăzute în art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 are loc în momentul în care se produce obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei.

S-a arătat că politicile în materia fondurilor europene presupun un control strict al derulării proiectelor și acordarea fondurilor în mai multe tranșe, astfel că, după prezentarea documentelor justificative, este posibilă prelungirea activității infracționale, ulterior momentului consumării, aceasta întrucât obținerea de fonduri nu înseamnă numai semnarea contractului de finanțare, ci aceasta fiind doar o etapă a procedurii specifice prin care se stabilesc quantumul finanțării, modalitatea și condițiile în care sumele vor fi puse la dispoziție și utilizate.

S-a precizat că, ulterior semnării, are loc punerea efectivă la dispoziție a fondurilor, în două sau mai multe tranșe, urmărirea utilizării lor prin monitorizare, întocmirea unor rapoarte de verificare către autoritatea competentă și decontarea tranșei finale, în cazul declarării cheltuielilor ca eligibile, astfel încheindu-se procedura obținerii fondurilor. În acest caz s-a considerat că epuizarea infracțiunii

apare la momentul obținerii ultimei tranșe din fondurile europene, ca urmare a depunerii documentelor de raportare false, inexacte sau incomplete care le justifică eliberarea.

S-a mai arătat că și acțiunea de amăgire, în cazul infracțiunii de înșelăciune, poate îmbrăca forma unei activități infracționale continuate, caz în care infracțiunea se va considera epuizată la momentul la care ultimul act al activității infracționale a fost efectuat.

Cât privește subiecții infracțiunii, parchetul a precizat că, în cazul înșelăciunii, nici subiectul activ, nici cel pasiv nu sunt circumstanțiați, subiectul pasiv fiind cel al cărui patrimoniu a fost păgubit, chiar dacă acțiunea de inducere în eroare s-a exercitat asupra altei persoane, în timp ce, în cazul infracțiunii prevăzute în legea specială, doar subiectul activ este necircumstanțiat, cel pasiv fiind întotdeauna Uniunea Europeană, ale cărei fonduri, la nivel național, sunt gestionate de autoritățile cu competențe în gestionarea fondurilor europene.

Menționându-se că, în opinia parchetului, celelalte trăsături ale infracțiunii sunt comune ambelor infracțiuni, s-a apreciat că infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, constituie o variantă specială a infracțiunii de înșelăciune prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, ceea ce impune ca, în privința fondurilor obținute în mod fraudulos, având ca sursă de proveniență bugetul general al Uniunii Europene sau bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, obținute în mod fraudulos, să se impună reținerea infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000.

În acest context, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat că obținerea fondurilor comunitare, atât cele de preaderare (PHARE, IPSA și SAPARD, cât și cele structurale, postaderare, este condiționată de alocarea de la bugetul de stat a fondurilor reprezentând contribuția națională.

S-a exemplificat, arătându-se că, în cadrul programului SAPARD, ajutorul public acordat era cuprins între 50% și 100% din totalul cheltuielilor eligibile, aportul maxim fiind dat numai pentru proiectele publice, adică acele proiecte de infrastructură care nu generează venituri substanțiale. Astfel, s-a arătat că în cadrul Programului național pentru agricultură și dezvoltare rurală puteau fi finanțate proiecte a căror valoare totală eligibilă era cuprinsă între 5.000 și 200.000 euro, iar gradul de intervenție era constituit, ca regulă, din 50% - contribuție privată a solicitantului și 50% - contribuție publică SAPARD, din care cel mult 75% - din fonduri europene și cel puțin 25% - contribuție națională.

Obținerea pe nedrept a acestor finanțări, prin folosirea de documente falsificate, a fost apreciată drept cauzând un prejudiciu reflectat în bugetul general al Uniunii Europene și în bugetul de stat, iar nu în patrimoniul autorității contractante, care are

doar rolul de a verifica conformitatea documentelor cu situația faptică a lucrărilor, a autoriza și a efectua plata către beneficiarii proiectelor finanțate.

Așa fiind, s-a opinat că, în privința fondurilor europene obținute în mod fraudulos, sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în timp ce, în cazul fondurilor provenite de la bugetul de stat, sunt îndeplinite condițiile de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 215 din Codul penal anterior, pentru faptele care atrag incidența acestei reglementări.

În legătură cu teza susținută de instanța supremă, potrivit căreia, dacă prin acțiunea/inacțiunea unică a autorului se aduce atingere unui număr de două sau mai multe patrimonii, se va reține o singură infracțiune contra patrimoniului, cu mai multe persoane vătămate, iar nu atâtea infracțiuni câte victime sunt, parchetul a precizat că, deși este principial corectă, nu este incidentă în cauzele ce formează obiectul prezentei analize, nefiind valabilă când legiuitorul și-a exprimat, în mod neechivoc, intenția de a ocroti prin incriminare un anumit patrimoniu, cum este cazul infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, care incriminează, exclusiv, lezarea bugetului general al Uniunii Europene sau a bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, rămânând în afara sancțiunii din norma specială lezarea oricărui alt patrimoniu cu excepția celui ocrotit, inclusiv bugetul de stat, în acest din urmă caz devenind aplicabilă norma de incriminare prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat că, în cazul în care legea penală mai favorabilă este cea nouă sau infracțiunea a fost săvârșită sub imperiul legii penale noi, fapta de folosire sau prezentare cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, având ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri, atât din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, cât și din bugetul de stat, constituie atât infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, cât și cea prevăzută de art. 306 din Codul penal, în concurs ideal.

Aceasta deoarece, în opinia parchetului, folosirea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte ori incomplete, incriminată prin dispozițiile art. 306 din Codul penal în vigoare sub denumirea marginală de obținere ilegală de fonduri, reprezintă o modalitate particulară de inducere în eroare a autorității publice care acordă finanțarea, având drept consecință acordarea finanțărilor din fonduri publice unei persoane neeligibile, în fapt, să le obțină.

Ca și în cazul infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, s-a considerat că în cazul faptei incriminate de textul art. 306 din Codul penal în vigoare, paguba este prezumată, fiind indiferent dacă fondurile obținute în mod fraudulos au fost ori nu folosite conform destinației, chiar și în ipoteza realizării în totalitate a proiectului pentru care finanțarea a fost obținută, deoarece ceea ce atrage incriminarea faptei sunt neregularitățile privind maniera de obținere a fondurilor,

paguba existând prin însăși obținerea frauduloasă a fondurilor, fără a mai fi necesară vreo analiză privind maniera în care aceste fonduri au fost efectiv folosite.

Apreciind incriminarea inducerii în eroare comise în vederea obținerii unor finanțări publice ca fiind „simetrică”, parchetul a considerat că intenția legiuitorului a fost de a sancționa fapta distinct, în funcție de proveniența fondurilor, prin dispozițiile art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în cazul finanțărilor ce provin din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, respectiv prin dispozițiile art. 306 din Codul penal, în cazul finanțărilor ce provin din fonduri publice naționale.

S-a susținut că subiectul activ nu este circumstanțiat, fapta putând fi comisă atât de către o persoană fizică, cât și de către o persoană juridică, iar subiectul pasiv este statul român sau unitățile administrativ-teritoriale, subliniindu-se că aspectele anterior redată la paragrafele 10.1 - 10.13, în cadrul analizei infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 rămân valabile și în ceea ce privește consumarea infracțiunii, latura obiectivă și cea subiectivă.

Arătându-se că infracțiunea de obținere ilegală de fonduri prevăzută de art. 306 din Codul penal reprezintă o incriminare specială, justificată prin particularitățile constatării pagubei, s-a considerat că ne aflăm în prezența unui concurs de calificări între norma generală, infracțiunea de înșelăciune prevăzută de art. 244 din Codul penal și norma specială, concurs ce se va rezolva în modalitatea clasică, adică prin prioritatea acordată normei speciale. Așa fiind, parchetul a apreciat că această din urmă normă va fi reținută în concurs ideal cu infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în cazul în care fondurile în mod fraudulos obținute au o dublă sursă (națională și europeană).

Concluzionând, pentru argumentele anterior expuse, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că, în cazul folosirii sau prezentării de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, dar și producerea unei pagube bugetului de stat, prin obținerea fără drept a fondurilor reprezentând contribuția națională, se impune reținerea în concurs ideal a infracțiunii prevăzute de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, alături de cea prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior ori de cea prevăzută de art. 306 din Codul penal în vigoare, în funcție de rezultatul analizei privind legea penală mai favorabilă.

Raportul asupra recursului în interesul legii

Prin raportul întocmit în cauză, judecătorul-raportor a apreciat ca fiind admisibilă sesizarea referitoare la modul diferit de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 și art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior, respectiv art. 306 din Codul penal în vigoare, în ipoteza unui prejudiciu produs în aceeași cauză atât bugetului general al Uniunii Europene sau

bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, cât și bugetului de stat, întrucât jurisprudența atașată actului de sesizare relevă soluționarea în mod diferit, prin hotărâri judecătorești definitive, a problemelor de drept care fac obiectul judecății.

Totodată, judecătorul-raportor a concluzionat că, din interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 și art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior, respectiv art. 306 din Codul penal în vigoare, în ipoteza unui prejudiciu produs în aceeași cauză, atât bugetului general al Uniunii Europene sau bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, cât și bugetului de stat, fapta de a folosi, în cadrul autorității contractante, printr-o acțiune a autorului, documente ori declarații inexacte, ce a avut ca rezultat obținerea, pe nedrept, de fonduri din bugetul Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, precum și de fonduri din bugetul național întrunește elementele constitutive ale infracțiunii unice prevăzute de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, indiferent dacă legea penală mai favorabilă este legea veche sau legea nouă.

Decizia ÎCCJ (Complet RIL) nr. 4/2016

Prin Decizia nr. 4/2016, ÎCCJ (Complet RIL) a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 și art. 215 alin. (1), (2), (3) din Codul penal anterior, respectiv art. 306 din Codul penal în vigoare și, în consecință, a stabilit că:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție și art. 215 alin. 1, 2 și 3 din Codul penal de la 1969, respectiv art. 244 alin. (1) și (2) și art. 306 din Codul penal, a stabilit că:

Fapta de a folosi, în cadrul autorității contractante, printr-o acțiune a autorului, documente ori declarații inexacte, ce a avut ca rezultat obținerea, pe nedrept, de fonduri din bugetul Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, precum și de fonduri din bugetul național întrunește elementele constitutive ale infracțiunii unice prevăzute de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, indiferent dacă legea penală mai favorabilă este legea veche sau legea nouă.

[1] Norel Neagu, Infracțiuni prevăzute în legi speciale. Comentarii și explicații, ediția a III-a, Editura C.H. Beck, București, 2013, pag. 682.

HP

**DECIZIA ÎCCJ (COMPLET DCD/P) NR. 13/2016
(M. OF. NR. 457/21.06.2016): DISPOZIȚIILE ART. 6
DIN CODUL PENAL**

De Redacția ProLege

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 13/2016	Complet DCD/P	Codul penal	Art. 6	În aplicarea dispozițiilor art. 6 din Codul penal, în cazul unei infracțiuni în formă continuată care, potrivit legii penale noi, nu mai îndeplinește condițiile de existență ale infracțiunii continuate, ci condițiile concursului de infracțiuni, instanța se raportează la maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, iar nu la pedeapsa maximă ce ar rezulta prin aplicarea dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni conform legii penale noi

În M. Of. nr. 457 din 21 iunie 2016, a fost publicată Decizia nr. 13/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a dezbate cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Dacă în aplicarea prevederilor art. 6 din Codul penal, în cazul unei infracțiuni în forma continuată care, potrivit legii penale noi, nu mai îndeplinește condițiile de reținere a unității infracțiunii continuate, ci pe cele ale unui concurs de infracțiuni, se are în vedere maximul

special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită sau pedeapsa maximă ce ar rezulta în urma aplicării dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni conform legii penale noi.”

Obiectul dezlegării chestiunii de drept

Art. 6 („Aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei”)

„(1) Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maxim.

(2) Dacă după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la detențiune pe viață și până la executarea ei a intervenit o lege care prevede pentru aceeași faptă numai pedeapsa închisorii, pedeapsa detențiunii pe viață se înlocuiește cu maximul închisorii prevăzut pentru acea infracțiune.

(3) Dacă legea nouă prevede în locul pedepsei închisorii numai amenda, pedeapsa aplicată se înlocuiește cu amenda, fără a se putea depăși maximul special prevăzut în legea nouă. Ținându-se seama de partea executată din pedeapsa închisorii, se poate înlătura în totul sau în parte executarea amenzii.

(4) Măsurile educative neexecutate și neprevăzute în legea nouă nu se mai execută, iar cele care au corespondent în legea nouă se execută în conținutul și limitele prevăzute de aceasta, dacă este mai favorabilă.

(5) Când legea nouă este mai favorabilă în condițiile alin. (1)–(4), pedepsele complementare și măsurile de siguranță neexecutate și neprevăzute în legea nouă nu se mai execută, iar cele care au corespondent în legea nouă se execută în conținutul și limitele prevăzute de aceasta.

(6) Dacă legea nouă este mai favorabilă numai sub aspectul pedepselor complementare sau măsurilor de siguranță, acestea se execută în conținutul și limitele prevăzute de legea nouă.

(7) Când o dispoziție din legea nouă se referă la pedepse definitiv aplicate, se ține seama, în cazul pedepselor executate până la data intrării în vigoare a acesteia, de pedeapsa redusă sau înlocuită potrivit dispozițiilor alin. (1) – (6)”.

Examen jurisprudential

1. Opinia majoritară este în sensul că, în ipoteza pusă în discuție, se va avea în vedere pedeapsa maximă ce ar rezulta în urma aplicării dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni conform legii penale noi.

În motivarea acestui punct de vedere s-a susținut ca o eventuală reținere a formei continuate a infracțiunii, potrivit Codului penal din 1969, și o aplicare a pedepsei pentru forma de bază a infracțiunii stabilite de Codul penal în vigoare ar conduce la crearea unei a treia legi, ceea ce contravine principiului legalității pedepsei, iar singurul mod în care se poate proceda la stabilirea maximului special cerut de art. 6 din Codul penal este prin raportare la dispozițiile prevăzute pentru

concurusul de infracțiuni. Opinia exprimată a fost motivată și pe considerentul că în raport cu art. 6 din Codul penal, operațiunea de comparare a pedepselor are un caracter strict teoretic într-o primă etapă, hotărârea de condamnare se bucură de autoritate de lucru judecat sub aspectul stabilirii vinovăției pentru toate actele materiale care înșă, fiecare în parte, prezintă conținutul constitutiv al unei infracțiuni și este exclusă compararea pedepsei aplicate pentru o infracțiune continuată, cu pedeapsa ce s-ar aplica pentru o infracțiune simplă. Chiar dacă nu operează o schimbare a încadrării juridice, trebuie aplicat tratamentul sancționator potrivit legii penale mai favorabile, în mod global (Curtea de Apel București, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel Constanta, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Timișoara).

2. Opinia minoritară este în sensul că ar trebui avut în vedere, pentru comparație, maximul special prevăzut de legea penală nouă pentru infracțiunea unică de înșelăciune, prevăzută de art. 244 din Codul penal întrucât, pe de-o parte, art. 6 alin. (1) din Codul penal face referire la maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiune - deci pentru o singură infracțiune, nu pentru un concurs de infracțiuni, iar pe de altă parte, pentru a se aplica regulile de la regimul sancționator al pluralității de infracțiuni ar trebui să opereze întâi o schimbare de încadrare juridică dintr-o infracțiune continuată de înșelăciune cu 8 acte materiale în 8 infracțiuni distincte de înșelăciune, operațiune care nu se poate realiza într-o procedură cum este contestația la executare, în care instanța este ținută de autoritatea de lucru judecat pe care o are hotărârea judecătorească de condamnare, rațiunea dispozițiilor art. 6 din Codul penal fiind aceea de a asigura respectarea principiului legalității pedepsei și pe durata executării ei, fiind exclusă posibilitatea reindividualizării judiciare a pedepsei sau schimbarea încadrării juridice.

Curtea de Apel Bacău, Tribunalul Covasna, Tribunalul Bihor, Tribunalul Prahova, Judecătoria Toplița și Judecătoria Odorheiu Secuiesc au comunicat ca în aplicarea art. 6 din Codul penal, în cazul unei infracțiuni în forma continuată care potrivit legii penale noi nu mai îndeplinește condițiile de reținere a unității infracționale continuate, ci pe cele ale unui concurs de infracțiuni, se are în vedere maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită.

Judecătoria Cluj-Napoca și Judecătoria Constanța au comunicat ca într-o situație precum cea din cauza trebuie să se aibă în vedere maximul special al pedepsei prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, dar cu reținerea formei continuate, chiar dacă potrivit legii noi ar fi incidente dispozițiile referitoare la concursul de infracțiuni, neputându-se ajunge în aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei la o schimbare de încadrare juridică în cursul executării pedepsei și, implicit, la o reanalizare a cauzei.

Tribunalul Tulcea a comunicat că nu are practică judiciară și că, în opinia sa, întrebarea formulată nu vizează o reală chestiune de drept, o chestiune de drept esențială de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei și care să reclame o rezolvare de principiu, motiv pentru care a apreciat că sesizarea este inadmisibilă.

Jurisprudența Curții Constituționale

Relevante pentru chestiunea de drept supusă dezlegării sunt Decizia nr. 206/2015 și parțial considerentele Deciziilor nr. 379 din 26 iunie 2014, nr. 489 din 25 septembrie 2014, nr. 505 din 7 octombrie 2014, nr. 626 din 4 noiembrie 2014, prin care instanța de contencios constituțional a respins, ca neîntemeiate, excepțiile de neconstituționalitate invocate, constatând constituționalitatea dispozițiilor art. 6 alin. (1) din Codul penal, în raport cu criticile aduse.

În considerentele acestor decizii, Curtea Constituțională a subliniat că, în cazul pedepselor definitive, prin aplicarea legii penale mai favorabile, legiuitorul nu a înțeles să repună în discuție criteriile de stabilire și individualizare a sancțiunii, *„numărul criteriilor folosite pentru determinarea caracterului mai favorabil al legii noi, în cazul pedepselor definitiv aplicate, este mai mic, ele reducându-se la limitele de pedeapsă prevăzute în cele două legi și la cauzele legale de modificare a acestor limite”*.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

Art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale prevede că nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național și internațional (par. 1). De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii. Totodată, instanța de contencios european a reiterat că, potrivit jurisprudenței sale, art. 7 consacră, între altele, principiul legalității incriminării și pedepsei, cu referire la „pedeapsă”, stabilind că aceasta trebuie să asigure o protecție efectivă împotriva urmăririi, condamnării și sancționării arbitrare (Cauza S.W. c Regatul Unit, Hotărârea din 22 noiembrie 1995).

În Hotărârea din 28 octombrie 1999, pronunțată în Cauza Brumărescu contra României, instanța europeană a statuat că unul din elementele fundamentale ale supremației dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care, printre altele, prevede ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanțe să nu mai poată fi supusă rejudecării.

Puncte de vedere exprimate în cauză

Punctul de vedere al Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică asupra chestiunii de drept ce se cere a fi dezlegată este în sensul că în aplicarea dispozițiilor art. 6 din Codul penal, în cazul unei infracțiuni în formă continuată care, potrivit legii penale noi, nu mai îndeplinește condițiile de existență ale infracțiunii continuate prevăzute în art. 35 alin. (1) din Codul penal, ci condițiile concursului de infracțiuni, instanța se raportează la maximumul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, iar nu la pedeapsa maximă ce ar rezulta prin aplicarea dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni conform legii penale noi.

Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția judiciară este în sensul că „în aplicarea legii penale mai favorabile, potrivit dispozițiilor art. 6 din Codul penal, în ipoteza unei infracțiuni în formă continuată care, potrivit legii penale noi, nu mai îndeplinește condițiile de existență ale infracțiunii continuate, ci condițiile concursului de infracțiuni, raportarea se face la maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, iar nu la pedeapsa maximă ce ar rezulta în urma concursului de infracțiuni, conform legii penale noi”.

Raportul asupra chestiunii de drept

Opinia judecătorului-raportor este în sensul că, în interpretarea dispozițiilor art. 6 alin. (1) din Codul penal, în cazul unei infracțiuni în forma continuată care, potrivit legii penale noi, nu mai îndeplinește condițiile de existență ale infracțiunii continuate, ci condițiile concursului de infracțiuni, instanța se raportează la maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, iar nu la pedeapsa maximă care ar rezulta prin aplicarea dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni, conform legii penale noi.

Decizia ÎCCJ (Complet DCD/P) nr. 13/2016

Prin Decizia nr. 13/2016, ÎCCJ (Complet DCD/P) a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Galați – Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 4.079/121/2015, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept și, în consecință, a stabilit că, **în aplicarea dispozițiilor art. 6 din Codul penal, în cazul unei infracțiuni în formă continuată care, potrivit legii penale noi, nu mai îndeplinește condițiile de existență ale infracțiunii continuate, ci condițiile concursului de infracțiuni, instanța se raportează la maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, iar nu la pedeapsa maximă ce ar rezulta prin aplicarea dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni conform legii penale noi.**

**DECIZIA ÎCCJ (COMPLET DCD/C) NR. 12/2016
(M. OF. NR. 408/30.05.2016): DISPOZIȚIILE ART. 99 ALIN. (1)
DIN LEGEA NR. 188/1999 PRIVIND STATUTUL
FUNȚIONARILOR PUBLICI**

De Redacția ProLege

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 12/2016	Complet DCD/C	Legea nr. 188/1999 (M. Of. nr. 365 din 29 mai 2007; cu modif. ult.)	Art. 99 alin. (1)	Dispozițiile art. 99 alin. (6) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se aplică în ambele situații reglementate de art. 99 alin. (1) lit. a) din aceeași lege

În M. Of. nr. 408 din 30 mai 2016, a fost publicată Decizia nr. 12/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a dezbate cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „dacă prevederile art. 99 alin. (6) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se aplică în ambele situații reglementate de art. 99 alin. (1) lit. a) din același act normativ”.

Obiectul dezlegării chestiunii de drept

Art. 99 alin. (1) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici

„(1) Persoana care are competența legală de numire în funcția publică va dispune eliberarea din funcția publică prin act administrativ, care se comunică funcționarului public în termen de 5 zile lucrătoare de la emitere, în următoarele cazuri:

a) autoritatea sau instituția publică și-a încetat activitatea ori a fost mutată într-o altă localitate, iar funcționarul public nu este de acord să o urmeze; [...]

(6) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a)-c) și e), dacă nu există funcții publice vacante corespunzătoare în cadrul autorității sau instituției publice, autoritatea ori instituția publică are obligația de a solicita Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, în perioada de preaviz, lista funcțiilor publice vacante. În cazul în care există o funcție publică

vacantă corespunzătoare, identificată în perioada de preaviz, funcționarul public va fi transferat în interesul serviciului sau la cerere”.

Examen jurisprudential

Singura instanță care a transmis jurisprudență în legătură cu chestiunea de drept în discuție este Tribunalul Alba – Secția de contencios administrativ fiscal și de insolvență.

Opinii ale specialiștilor

Majoritatea instanțelor de judecată au transmis puncte de vedere/aprecieri ale judecătorilor, din examinarea cărora se desprind următoarele opinii:

– Într-o primă opinie, covârșitor majoritară, s-a apreciat că textul art. 99 alin. (6) din Legea nr. 188/1999 se aplică ambelor situații prevăzute de art. 99 alin. (1) lit. a), întrucât legiuitorul nu distinge între cele două situații și, prin urmare, nici interpretul nu trebuie să o facă.

În acord cu această opinie, Tribunalul Alba – Secția de contencios administrativ fiscal și de insolvență, singura instanță care a transmis jurisprudență relevantă, a reținut că „pârâta nu a respectat procedura impusă de art. 99 din Legea nr. 188/1999 și, prin faptul că nu a pus la dispoziția reclamanților alte funcții publice corespunzătoare vacante, a fost afectat statutul și dreptul la muncă al reclamanților, drept garantat de art. 41 din Constituția României. În plus, se reține că unul dintre principiile care stau la baza exercitării funcției publice, astfel cum este reglementat de art. 3 lit. f) din Legea nr. 188/1999, este cel de stabilitate în exercitarea funcției publice; or, este evident că prin prisma considerentelor anterior menționate acesta a fost încălcat în ceea ce-i privește pe reclamanți”.

– Într-o altă opinie, neargumentată, s-a apreciat că prevederile art. 99 alin. (6) din Legea nr. 188/1999 nu se aplică ambelor situații reglementate de dispozițiile art. 99 alin. (1) lit. a) din lege, respectiv nu se aplică tezei I: „autoritatea sau instituția publică și-a încetat activitatea (...) iar funcționarul public nu este de acord să o urmeze;”.

Jurisprudența Curții Constituționale

Prin Decizia nr. 351 din 7 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 433 din 17 iunie 2015, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra constituționalității dispozițiilor O.U.G. nr. 82/2013 pentru modificarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici (denumită în continuare O.U.G. nr. 82/2013), reținând că acestea sunt neconstituționale.

Curtea Constituțională a statuat că „dispozițiile O.U.G. nr. 82/2013 afectează atât dreptul la muncă al funcționarului public, cât și statutul acestuia, astfel cum acesta este reglementat de Legea nr. 188/1999, lege care reprezintă o valorificare a prevederilor constituționale ale art. 73 alin. (3) lit. j). Astfel, dispozițiile art. 99 alin. (5) și (6) din Legea nr. 188/1999 în forma anterioară (forma supusă dezbaterii în

prezenta sesizare – n.r.), modificate prin O.U.G. nr. 82/2013, instituiău o garanție a exercitării dreptului la muncă, prevăzând că în perioada de preaviz, dacă în cadrul autorității sau instituției publice existau funcții publice vacante corespunzătoare, aceasta avea obligația de a le pune la dispoziția funcționarilor publici”.

Arată Curtea Constituțională că „în contextul unei anumite instabilități deja create prin organizări și reorganizări instituționale, operate tot prin ordonanțe de urgență, actul normativ supus controlului de constituționalitate, respectiv O.U.G. nr. 82/2013, elimină, practic, o garanție acordată de lege funcționarului public eliberat din funcție pentru motive neimputabile, și anume aceea a reîncadrării sale într-o funcție publică vacantă corespunzătoare pregătirii sale. Noua reglementare stabilește doar o posibilitate, aflată la latitudinea exclusivă a autorității sau instituției publice, de a reîncadra funcționarul public eliberat din funcție pentru motive neimputabile, fără stabilirea unor condiții sau criterii care să realizeze o minimă circumstanțiere a deciziei acestei entități. Ca urmare, funcționarul public rămâne la aprecierea discreționară a autorității sau instituției publice, fără opțiunea de a-și valorifica prerogativa pe care legea i-o oferă. În concluzie, este afectat, în sens negativ, atât dreptul la muncă al funcționarului public, cât și regimul juridic al funcției publice și, prin urmare, O.U.G. nr. 82/2013 contravine prevederilor art. 115 alin. (6) din Constituție”.

Raportul asupra chestiunii de drept

Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (7) din Codul de procedură civilă, se apreciază că, în raport cu dispozițiile art. 519 din același cod, nu sunt întrunite condițiile pentru declanșarea mecanismului privind pronunțarea unei hotărâri prealabile, nefiind îndeplinită condiția privind existența unei chestiuni de drept reale, veritabile.

În subsidiar, pe fondul problemei supuse dezbaterii, soluția propusă prin raport este aceea că dispozițiile art. 99 alin. (6) din Legea nr. 188/1999 se aplică în ambele situații reglementate de art. 99 alin. (1) lit. a) din aceeași lege.

Decizia ÎCCJ (Complet DCD/C) nr. 12/2016

Prin Decizia nr. 12/2016, ÎCCJ (Complet DCD/C) a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Oradea – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 5.644/83/CA/2013-R, la care s-a conexas Dosarul nr. 5.645/83/CA/2013-R și, în consecință, a stabilit că:

Dispozițiile art. 99 alin. (6) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se aplică în ambele situații reglementate de art. 99 alin. (1) lit. a) din aceeași lege.

**DECIZIA ÎCCJ (COMPLET DCD/C) NR. 11/2016
(M. OF. NR. 436/10.06.2016): DISPOZIȚIILE ART. 105 ALIN. (1), (2)
ȘI ART. 106 DIN LEGEA NR. 85/2014 PRIVIND PROCEDURILE
DE PREVENIRE A INSOLVENȚEI ȘI DE INSOLVENȚĂ**

De Redacția ProLege

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 11/2016	Complet DCD/C	Legea nr. 85/2014 (M. Of. nr. 466 din 25 iunie 2014; cu modif. ult.)	Art. 105 alin. (1) și (2); art. 106	În interpretarea dispozițiilor art. 105 alin. (1) și (2) și art. 106 din Legea nr. 85/2014, administratorul/lichidatorul judiciar nu are atribuția de a verifica pe fond creanțele bugetare constatate prin titluri executorii, contestate în termenul legal în fața instanței specializate.

În M. Of. nr. 436 din 10 iunie 2016, a fost publicată Decizia nr. 11/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a dezbate cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „dacă administratorul/lichidatorul judiciar are dreptul de a verifica creanțe bugetare constatate prin titluri executorii, contestate în termen legal, și care sunt limitele acestei verificări, având în vedere și faptul ca aceste creanțe sunt constatate printr-un act fiscal emis în regim de putere publică”.

Obiectul dezlegării chestiunii de drept

Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență; cu modif. și compl. ult.

„Art. 105

(1) Toate creanțele vor fi supuse procedurii de verificare prevăzute de prezentul capitol, cu excepția creanțelor constatate prin hotărâri judecătorești executorii, precum și prin hotărâri arbitrale executorii. În cazul în care aceste hotărâri judecătorești sau arbitrale sunt

anulate, casate sau modificate în căile de atac, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar va reface tabelul de creanțe în mod corespunzător. În cazul în care instanța de judecată, anulând sau casând hotărârea, nu dezleagă și fondul dedus judecătii, administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar va proceda la verificarea acelei creanțe, notificând creditorii în cazul neînscrierii totale sau parțiale a creanței, potrivit prevederilor art. 110 alin. (4). În acest din urmă caz, împotriva măsurii înscrierii parțiale sau neînscrierii în tabel a respectivei creanțe, creditorii pot formula contestație în condițiile art. 59 alin. (5).

(2) Nu sunt supuse acestei proceduri creanțele bugetare rezultând dintr-un titlu executoriu necontestat în termenele prevăzute de legi speciale. (...)

Art. 106

(1) Administratorul judiciar va proceda de îndată la verificarea fiecărei cereri și a documentelor depuse și va efectua o cercetare amănunțită pentru a stabili legitimitatea, valoarea exactă și prioritatea fiecărei creanțe.

(2) În cazul în care, prin derogare de la prevederile art. 2.512 și următoarele din Codul civil, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar constata că a intervenit prescripția extincțivă a creanței, va notifica în acest sens creditorul, fără a mai face verificări de fond ale creanței pretinse.

(3) În vederea îndeplinirii atribuției prevăzute la alin. (1), administratorul judiciar va putea solicita explicații de la debitor, va putea să poarte discuții cu fiecare debitor, solicitându-i, dacă consideră necesar, informații și documente suplimentare”.

Examen jurisprudențial și opinii ale specialiștilor

Curtea de Apel București a comunicat următoarele:

Opinia judecătorilor din cadrul Secției a V-a Civile este în sensul următor: creanța bugetară constatată prin titlu executoriu contestat nu se verifică de administratorul judiciar conform art. 105 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, ci se înscrie în tabel. Dacă, în urma soluționării contestației împotriva titlului executoriu, acesta se anulează sau se modifică, administratorul judiciar trebuie să reface tabelul de creanțe în mod corespunzător, conform aceluiași art. 105 alin. (1) din Legea nr. 85/2014.

Judecătorii din cadrul Secției a VI-a civile au exprimat opinia potrivit căreia o creanță bugetară rezultând dintr-un titlu executoriu contestat în condițiile legii speciale va fi supusă procedurii de verificare prevăzute de legea insolvenței, dar această verificare este limitată, deoarece existența dreptului de creanță va fi stabilită în procedura contenciosului fiscal. Astfel, creanța va fi înscrisă provizoriu, din moment ce există posibilitatea anulării titlului de creanță fiscală.

Textul de lege este însă similar cu textul art. 66 alin. (2) din Legea nr. 85/2006 și se apreciază că interpretarea este aceeași, în sensul prevăzut de dispozițiile legale menționate.

În urma verificărilor efectuate și a consultării judecătorilor din cadrul celor două secții civile s-a constatat că nu s-a analizat în cadrul căilor de atac exercitate conform Legii nr. 85/2014 chestiunea de drept privind interpretarea prevederilor art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014.

Curtea de Apel Galați

A comunicat că la nivelul acestei instanțe și al tribunalelor din circumscripție nu a fost identificată jurisprudență.

Cu toate acestea, opinia este în sensul că importanța practică a problemei de drept invocate este foarte mare, norma juridică fiind incidentă pentru aproape fiecare debitor în situație de insolvență [art. 102 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 impunând organelor fiscale realizarea inspecției fiscale la deschiderea procedurii].

Potrivit textelor vizate nu sunt supuse procedurii de verificare doar creanțele bugetare rezultând dintr-un titlu executoriu necontestat în termenele prevăzute de legi speciale. Așadar, în măsura în care titlul a fost contestat, creanța este supusă verificării.

Se observă că există o imperfecțiune legislativă, în sensul că același titlu executoriu este verificat în cadrul a două proceduri speciale - cea prevăzută de legislația fiscală și cea prevăzută de legea insolvenței. Pentru stabilirea raportului dintre cele două proceduri trebuie amintit că:

- pe de-o parte, practicianul în insolvență (administratorul/ lichidatorul judiciar) este, îndeobște, aceeași persoană care declanșează și litigiul contencios-fiscal în cadrul căruia are calitatea de contestator (reclamant); și

- pe de altă parte, titlul contestat se bucură de prezumția de legalitate și temeinicie, fiind executoriu atât timp cât nu a fost folosită procedura de suspendare a efectelor sale. Așadar, practicianul în insolvență va înscrie creanța fiscală în mod provizoriu [potrivit art. 111 alin. (6) din Legea nr. 85/2014], iar aceasta se va definitiva la finalul procesului administrativ-fiscal.

Curtea de Apel Constanța

A învederat că punctul de vedere al Secției a II-a Civile, contencios administrativ este că, din interpretarea prevederilor art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014, rezultă regula în materie de verificare a creanțelor ce urmează a fi înscrise în tabelul preliminar de către administratorul/lichidatorul judiciar, în sensul că acesta este obligat a verifica toate creanțele.

Situația de excepție este dată pentru trei cazuri: creanțele constatate prin hotărâri judecătorești executorii, cele constatate prin hotărâri arbitrale executorii, precum și creanțele bugetare rezultate dintr-un titlu executoriu necontestat în termenele prevăzute de legi speciale.

În situația creanțelor bugetare constatate prin titluri executorii contestate în termenul legal la instanța de contencios administrativ se disting două situații, prima în care odată cu contestația este solicitată (obținută) și suspendarea executării titlului, caz în care devine aplicabilă regula în materie, respectiv verificarea acestei creanțe de către administratorul/lichidatorul judiciar, și a doua situație în care nu se solicită și nici nu se obține suspendarea executării titlului, caz în care se aplică excepția privind neverificarea acestei creanțe.

În ambele cazuri, înscrierea unei astfel de creanțe are un caracter provizoriu, tabelul preliminar sau cel definitiv urmând a fi modificat/actualizat în funcție de hotărârea judecătorească rămasă definitivă.

Tribunalul Constanța

Secția a II-a Civilă a Tribunalului Constanța arătată că, procedând la verificări, s-au identificat hotărâri ale judecătorului-sindic, pronunțate în cauze aflate sub incidența prevederilor Legii nr. 85/2006 și ale Legii nr. 85/2014, în care, în cadrul contestației la tabelul preliminar al creanțelor deținute asupra averii debitoarei, au fost analizate aspecte relative la creanțele bugetare constatate prin titluri executorii, după cum urmează:

În cele mai multe situații, contestația a vizat nu existența sau întinderea creanței, ci ordinea de prioritate la care aceasta trebuie înscrisă în tabel prin prisma garanțiilor constituite. Soluțiile pronunțate sunt diferite, după cum creditorul invoca o garanție mobilă sau imobilă sau un privilegiu.

Totodată, au mai fost identificate hotărâri în care contestația viza măsura înscrierii în tabel a unei creanțe bugetare cu privire la care se află în curs de soluționare o contestație fiscală. Așa cum rezultă din hotărârile anexate, au fost pronunțate soluții de admitere a contestației și de înscriere a creanței sub condiție suspensivă, motivat de existența unei contestații fiscale, soluții de admitere a contestației și de înscriere cu caracter provizoriu a creanței aflate în litigiu și soluții de respingere a contestației, apreciindu-se că este vorba de o creanță sub condiție rezolutorie, însă soluțiile inventariate nu au permis exprimarea unui punct de vedere care să reflecte practica unitară a secției strict pe aceste probleme de drept.

Rezultă însă că, în mod unitar, s-a apreciat că, în conformitate cu prevederile art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014, nu sunt supuse verificării de către administratorul/lichidatorul judiciar creanțele constatate prin hotărâri judecătorești executorii, prin hotărâri arbitrale executorii și creanțele bugetare rezultate dintr-un titlu executoriu necontestat în termenele prevăzute de legi speciale, cu excepția cazurilor în care se constată stingerea, în tot sau în parte, a creanței sau prescrierea dreptului de a cere executarea silită a acesteia, depunându-se alăturat, exemplificativ, hotărâri judecătorești relevante.

Tribunalul Tulcea

A arătat că nu s-a identificat practică judiciară în această materie, însă, ca urmare a consultării magistraților, opinia acestora este în sensul că, în conformitate cu art. 66 din Legea nr. 85/2006, erau exceptate de la verificare toate creanțele constatate prin titluri executorii, deci orice titlu executoriu.

În conformitate cu art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014 sunt exceptate de la verificare numai creanțele constatate prin hotărâri judecătorești executorii și hotărâri arbitrale executorii, precum și creanțele bugetare rezultând dintr-un titlu executoriu necontestat în termenele prevăzute de legi speciale.

De asemenea, această exceptare de la verificare nu exclude deducerea sumelor executate după emiterea titlului definitiv.

Astfel, în actuala reglementare, administratorul/lichidatorul judiciar va trebui să verifice inclusiv titlurile de valoare (cambii, cecuri, bilete la ordin) investite cu formulă executorie, contractele autentice, de credit și garanțiile de care sunt afectate, în măsura în care acestea nu constată creanțe bugetare necontestate.

În consecință, s-a apreciat că modul de gândire a legiuitorului a fost acela că și astfel de titluri executorii pot fi contestate în instanță sau este posibil ca drepturile prevăzute în aceste înscrisuri să fie prescrise, astfel încât numai o hotărâre judecătorească executorie îndeplinește cerința legală de a nu mai fi supusă vreunei verificări.

Condițiile creanțelor de a fi certe, lichide și exigibile sunt cerute doar pentru declanșarea procedurii; ulterior, vor fi satisfăcute și creanțele care nu îndeplinesc aceste cerințe.

De altfel, nici pentru declanșarea procedurii insolvenței nu se cere ca creanțele să fie constatate printr-un titlu executoriu.

În aceste condiții și titularii creanțelor necontestate printr-un titlu vor depune cerere de admitere a creanțelor.

În concluzie, opinia majorității conform noilor prevederi este că administratorul/lichidatorul judiciar are, conform prevederilor art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014, atribuții de verificare a creanțelor constatate prin titluri executorii, altele decât hotărârile judecătorești.

Tribunalul Dâmbovița

Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a Tribunalului Dâmbovița a învederat că, la nivelul său, s-a apreciat, într-o opinie majoritară, că verificările efectuate de către practicianul în insolvență nu pot privi decât aspecte vizând prescripția, tardivitatea etc., iar nu fondul creanței fiscale constatate prin titlu executoriu. soluție exemplificată prin Sentința nr. 24 din 18 ianuarie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 3.056/120/2015/a1, și Sentința nr. 451 din 6 iulie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 1.075/120/2015/a1.

Curtea de Apel Oradea

A arătat că practica judiciară la nivelul acestei instanțe este în sensul că aceste creanțe bugetare constatate prin titluri executorii, contestate în termenul legal, sunt supuse verificării de către administratorul/lichidatorul judiciar, însă nu pot face obiectul acestei verificări legalitatea și temeinicia creanței fiscale din perspectiva aplicării Codului fiscal, deoarece aceste aspecte pot face obiectul numai al contestației reglementate de art. 205 și următoarele din Codul de procedură fiscală.

Creanța bugetară contestată este supusă verificării, conform art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014, fără a însemna că ea este supusă vreunei condiții suspensive sau rezolutorii care să justifice înscrierea în această modalitate.

Tribunalului Bihor

Opinia Secției civile este în sensul că administratorul/lichidatorul judiciar nu va putea verifica aceste creanțe bugetare constatate prin titluri executorii, contestate în termen legal, deoarece simpla contestare a titlului, fără să existe vreo

dispoziție de suspendare a executării titlului executoriu, nu afectează caracterul cert, lichid și exigibil al creanței fiscale.

În consecință, nefiind suspendat, titlul executoriu poate fi pus în executare, distribuirea către creditori a unor sume în procedura insolvenței nefiind altceva decât o formă de executare.

Tribunalul Satu Mare

În cadrul Secției a II-a civile, de contencios administrativ și fiscal s-a conturat punctul de vedere potrivit căruia, în aplicarea dispozițiilor art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014, practicianul în insolvență este obligat să constate caracterul contestat al creanței fiscale cu care creditorul bugetar s-a înscris la masa credală și să limiteze verificarea acesteia la constatarea împrejurării că această creanță este afectată de o condiție constând în stabilirea legalității acesteia printr-o hotărâre judecătorească în contencios administrativ fiscal pronunțată potrivit legii speciale.

Totodată, având în vedere dispozițiile art. 215 din Codul de procedură fiscală și prevederile art. 102 și 105 din Legea nr. 85/2014, s-a constatat că creditorul bugetar nu poate fi înscris în tabelul preliminar al creanțelor declarate împotriva averii debitoarei cu întreaga creanță declarată de organul fiscal ca fiind o creanță certă, lichidă și exigibilă, întrucât o parte din această creanță este afectată de o condiție, respectiv de stabilirea legalității acesteia printr-o hotărâre judecătorească în contencios administrativ fiscal, această creanță fiind contestată pe calea contenciosului administrativ, potrivit legii speciale, de către debitor.

Cu alte cuvinte, spre deosebire de dispozițiile Codului de procedură fiscală, în materia insolvenței, această contestare are drept consecință supunerea creanței organului fiscal procedurii de verificare de către administratorul judiciar și calificarea acesteia ca fiind o creanță provizorie sub condiție, a cărei existență depinde de menținerea sau nu printr-o hotărâre judecătorească definitivă a titlului de creanță devenit titlu executoriu deținut de contestatoare.

Curtea de Apel Suceava

A precizat că problema creanțelor bugetare constatate prin titluri executorii, în condițiile în care acestea din urmă sunt contestate în termen legal, a fost discutată și la întâlnirile reprezentanților curților de apel pentru unificarea practicii judiciare în materie comercială de la Craiova din 27-28 aprilie 2015 și, respectiv, Cluj-Napoca din 5- 6 noiembrie 2015, la care s-a decis, în unanimitate, că formularea unei contestații, fără să existe vreo dispoziție de suspendare a executării titlului executoriu, nu afectează caracterul cert, lichid și exigibil al creanței bugetare.

Existența neîndoielnică a creanței și caracterul său exigibil decurg tocmai din titlul executoriu care, deși contestat, nu a fost suspendat, deci poate fi pus în executare, distribuirea către creditori a unor sume nefiind altceva decât o formă de executare. În acest caz, dacă ulterior se admite contestația și titlul este anulat, devin pe deplin aplicabile dispozițiile privind executarea pe riscul creditorului și întoarcerea executării. De altfel, fiind titlu executoriu, în temeiul acestuia, chiar contestat, atât timp cât nu s-a dispus suspendarea, se poate solicita inclusiv

deschiderea procedurii, deoarece, potrivit art. 278 alin. (1) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare Legea nr. 207/2015, introducerea contestației pe calea administrativă de atac nu suspendă executarea actului administrativ fiscal.

Așadar, administratorul judiciar nu poate verifica creanțele bugetare constatate prin titluri executorii contestate, în caz contrar, acesta substituindu-se instanței de contencios administrativ și fiscal, căreia îi revine competența exclusivă de a verifica legalitatea unui act administrativ fiscal, ceea ce nu poate fi primit.

Totuși, în ipoteza în care, în cadrul procedurii administrative, s-ar dispune suspendarea titlului executoriu, este evident că respectiva creanță bugetară pretinsă nu ar mai avea caracterul exigibil cerut de lege, caz în care administratorul judiciar, neputând să procedeze la verificarea caracterului cert și lichid al creanței, poate opta pentru înscrierea creanței în discuție în tabelul preliminar, sub condiția suspensivă a respingerii contestației introduse pe cale administrativă, cu toate consecințele ce decurg din această împrejurare, astfel cum acestea sunt statuate de prevederile legii-cadru în materie – Legea nr. 85/2014.

Tribunalul Suceava

În cadrul întâlnirii privind problemele de practică neunitară pentru perioada iulie-septembrie 2015, a fost exprimat un punct de vedere majoritar în sensul că existența acțiunilor pe rolul instanțelor de drept comun reprezintă un eveniment viitor și nesigur care echivalează cu o condiție rezolutorie și, prin urmare, se impune înscrierea acestor creanțe sub această condiție, aceasta și pentru a permite practicianului în insolvență să actualizeze tabelul de creanțe în acord cu soluția pronunțată, înaintând minutele întâlnirilor și, cu titlu de practică judiciară, Încheierea din 22 iulie 2014, pronunțată de Tribunalul Suceava în Dosarul nr. 1.851/86/2014/a1.

Curtea de Apel Craiova

A arătat că, în interpretarea prevederilor art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014, practica judiciară la nivelul Curții de Apel Craiova – Secția a II-a civilă este în sensul că verificarea creanțelor bugetare constatate prin titluri executorii în cadrul procedurii insolvenței are loc sub aspectul existenței titlului executoriu și al intervenirii prescripției executării, titlul de creanță (creanță certă, lichidă și exigibilă) putând fi analizat doar în cadrul procedurii de contencios fiscal prevăzute de Codul de procedură fiscală de instanța de contencios administrativ, atașându-se Decizia nr. 16/2016 din 19 ianuarie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 5.032/63/2015/A1, și Decizia nr. 379/2014 din 25 septembrie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 4.421/104/2013/A1.

Tribunalul Dolj

A menționat că, deși din textul de lege ar rezulta că pot fi verificate creanțele bugetare constatate prin titluri executorii ce sunt contestate, această operațiune nu poate fi efectuată, întrucât actul administrativ produce efecte de la data comunicării, fiind executoriu, precum și pentru faptul că legea specială stabilește

posibilitatea suspendării executării, anulării sau modificării actului fiscal în procedura de contestare a acestuia, procedură strict reglementată (procedură prealabilă, contestarea deciziilor).

În teză contrară, ar însemna ca administratorul judiciar să facă propriile verificări asupra actelor fiscale, ignorând caracterul executoriu, să înscrie creanța cu o sumă mai mică, lăsând fără aplicare dispozițiile din Codul de procedură fiscală, fapt ce ar însemna ca acesta să se transforme practic într-o instanță de judecată, în acest sens, anexându-se Sentința nr. 550/2015 din 6 mai 2015, pronunțată în Dosarul nr. 14.092/63/2013/a1, și Sentința civilă nr. 1.175/2015 din 10 decembrie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 7.323/63/2015/a1.

Tribunalul Gorj

Opinia exprimată este în sensul în care administratorul/lichidatorul judiciar nu poate recurge la o verificare a creanței bugetare prin procedura instituită de legea insolvenței, respectiv să verifice temeinicia cererii de creanțe, caracterul cert, lichid și exigibil.

Administratorul/Lichidatorul judiciar verifică dacă titlul executoriu din care rezultă creanța bugetară este contestat sau necontestat.

În cazul în care titlul executoriu este necontestat, va înscrie creanța cu cuantumul din titlu.

În cazul în care titlul executoriu este contestat, în întregime sau parțial, administratorul/lichidatorul judiciar va înscrie partea de creanță necontestată ca fiind creanță bugetară, iar partea de creanță contestată o va înscrie provizoriu, până la soluționarea definitivă a acțiunii în contencios administrativ, așa cum rezultă din Sentința nr. 571/2015 din 30 septembrie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 1.937/95/2015/a1, anexată în copie.

Discutabilă este modalitatea de înscriere a creanței cuprinse în titlul executoriu contestat (sau partea de creanță contestată), respectiv cu caracter provizoriu sau sub condiție suspensivă.

Legea insolvenței nu definește noțiunile de „creanță provizorie”, respectiv „creanță sub condiție”, însă referiri la creanțele nescadente sau sub condiție se găsesc în art. 102 alin. (4) din Legea nr. 85/2014, care prevede: „creanțele nescadente sau sub condiție la date deschiderii procedurii vor fi admise la masa credală și vor fi îndreptățite să participe la distribuire de sume în măsura îngăduită de prezentul titlu”.

Alin. (5) al aceluiași articol prevede că dreptul de vot și dreptul la distribuție ale titularilor creanțelor sub condiție suspensivă la data deschiderii procedurii, inclusiv ale titularilor creanțelor a căror valorificare este condiționată de executarea în prealabil a debitorului principal, se nasc numai după îndeplinirea condiției.

Pentru ca o creanță să fie sub condiție suspensivă, cu efectele prevăzute în alin. (5) al art. 102 din Legea nr. 85/2014, este necesar ca în actul juridic generator al dreptului de creanță al creditului părțile să fi reglementat o astfel de condiție.

Se reține că „evenimentul viitor și sigur” drept condiție a creanței trebuie să rezulte din cuprinsul convenției părților, actul juridic izvor al dreptului de creanță, nicidecum nu reprezintă modul de interpretare a convenției părților, respectiv a modalității exercitării drepturilor și obligațiilor corelative izvorâte din actul juridic respectiv.

Astfel, atât art. 1.017 din Codul civil din 1864, cât și art. 1.400 din actualul Cod civil reglementează faptul că dreptul afectat de o condiție suspensivă se naște doar de la momentul îndeplinirii evenimentului viitor și incert „prefigurată de către părți.

O primă consecință a acestei teze este aceea că o condiție suspensivă este eminentamente o clauză contractuală sau, în mod excepțional, o prevedere a unui act juridic unilateral, fiind astfel o manifestare de voință intrinsecă izvorului de obligații din care derivă. A doua consecință privește însuși efectul condiției suspensive, respectiv nașterea dreptului subiectiv civil, care, în procedura insolvenței, este însăși creanța solicitată a fi înscrisă în tabelul de creanțe.

Așadar, punctul de vedere este în sensul înscrierii creanței din titlul executoriu contestat, în mod provizoriu, prin analogie cu dispoziția de la art. 111 alin. (6) din Legea nr. 85/2014, care prevede înscrierea provizorie a creanțelor ce fac obiectul contestației la tabelul de creanțe, dedusă judecării judecătorului-sindic, până la soluționarea pe fond a cauzei, situație similară cu soluționarea definitivă în acțiunea în contencios administrativ fiscal formulată împotriva titlului executoriu din care rezultă creanța bugetară ce se solicită a se analiza în procedura insolvenței, în acest sens fiind Sentința nr. 571/2015 din 30 septembrie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 1.937/95/2015/a1.

Tribunalul Olt

Judecătorii Tribunalului Olt și-au însușit opinia exprimată la întâlnirea reprezentanților curților de apel pentru unificarea practicii judiciare în materia comercială de la Craiova, din 27-28 aprilie 2015, la care s-a decis, în unanimitate, că înregistrarea unei contestații, fără să existe vreo dispoziție de suspendare a executării titlului executoriu, nu afectează caracterul cert, lichid și exigibil al creanței fiscale.

Existența neîndoielnică a creanței și caracterul exigibil decurg tocmai din titlul executoriu care, deși contestat, nu a fost suspendat, deci poate fi pus în executare, distribuirea către acești creditori a unor sume nefiind altceva decât o formă de executare. În acest caz, dacă ulterior se admite contestația și titlul este anulat, devin pe deplin aplicabile dispozițiile privind executarea pe riscul creditorului și întoarcerea executării.

De altfel, fiind titlu executoriu, în temeiul acestuia, chiar și contestat, atât timp cât nu s-a dispus suspendarea, se poate cere inclusiv deschiderea procedurii.

Simpla înregistrare a unei contestații, fără să existe vreo dispoziție de suspendare a executării titlului executoriu, nu afectează caracterul cert, lichid și exigibil al creanței fiscale. În consecință, creanța se va înscrie în tabel ca o creanță fiscală, pură și simplă, neafectată de condiție.

Nefiind suspendat, titlul executoriu poate fi pus în executare, distribuirea către creditori a unor sume nefiind altceva decât o formă de executare.

Curtea de Apel Iași

A învederat că opinia judecătorilor-sindici ce își desfășoară activitatea la tribunalele Iași și Vaslui este aceea că prevederile art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014 sunt similare cu cele ale art. 66 din Legea nr. 85/2006, creanțele bugetare constatate printr-un titlu executoriu – act administrativ fiscal fiind exceptate de la verificare.

Curtea de Apel Brașov

A arătat că practica acestei instanțe este în sensul că, ori de câte ori titlul creditorului este contestat, administratorul/lichidatorul judiciar procedează la o înscriere provizorie a creanței, fără o verificare pe fond a titlului.

Dacă titlul creditoarei este anulat pentru rațiuni de formă, fără a avea loc o judecată a fondului, administratorului/lichidatorului îi revine sarcina de a proceda la verificarea creanței, iar, ulterior, judecătorului-sindic îi revine competența judecării eventualelor contestații, în condițiile art. 59 alin. (5) din Legea nr. 85/2014, atașând Decizia civilă nr. 1.542/2015 din 17 noiembrie 2015, pronunțată de această instanță în Dosarul nr. 3.894/62/2014/a1, din care reiese aplicarea prevederilor art. 102 alin. (5) din Legea nr. 85/2014, pentru care însă nu s-a dispus suspendarea.

Tribunalul Covasna

Judecătorii-sindici din cadrul Tribunalului Covasna și-au exprimat următorul punct de vedere: art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014 prevede că nu sunt supuse procedurii de verificare „creanțele bugetare rezultând dintr-un titlu executoriu necontestat în termenele prevăzute de legi speciale”.

Per a contrario, când există un titlu executoriu contestat (de exemplu, o decizie de impunere), lichidatorul are obligația să verifice creanța constatată în respectivul titlu și, în cazul în care o găsește a fi valabilă, o va înscrie, sub condiție, în tabelul de creanțe.

Curtea de Apel Alba Iulia

A comunicat faptul că judecătorii din cadrul Secției a II-a civile, cu excepția completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu chestiunea de drept privind interpretarea prevederilor art. 105 alin. (1) și (2) și art. 106 din Legea nr. 85/2014, în Dosarul nr. 4.120/107/2014/a2 al Curții de Apel Alba Iulia, apreciază că de la procedura de verificare de către administratorul/lichidatorul judiciar sunt exceptate creanțele bugetare constatate prin acte administrativ fiscale, instanței de contencios administrativ revenindu-i o asemenea competență, în cazul exercitării căii de atac a contestației administrative, în acest sens fiind pronunțată Decizia nr. 554 din 18 noiembrie 2015 în Dosarul nr. 4.036/107/2014/a2 a Curții de Apel Alba Iulia, comunicată Înaltei Curți de Casație și Justiție, considerându-se că noile dispoziții ale Legii nr. 85/2014 nu aduc modificări de substanță care ar schimba situația creanțelor bugetare contestate în procedura administrativă regle-

mentată de o lege specială, sub aspectul practicii constante, întemeiate pe dispozițiile art. 66 alin. (2) din Legea nr. 85/2006.

Astfel, argumentele sunt deopotrivă valabile, atât Legea nr. 85/2006, cât și Legea nr. 85/2014 exceptând de la procedura de verificare creanțele bugetare rezultând dintr-un titlu executoriu necontestat în termenele prevăzute de legi speciale, conținutul textelor art. 66 alin. (2) și art. 105 alin. (2) fiind identic.

Diferența de conținut între dispozițiile art. 105 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 și prevederile art. 66 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 nu are vreo influență asupra chestiunii de tranșat, având ca obiect înscrierea în procedura insolvenței a creanțelor bugetare ce fac obiectul unei acțiuni în contencios administrativ distincte și care trebuie interpretată în contextul prevederilor art. 105 alin. (2) din Legea nr. 85/2014.

Tribunalul Hunedoara

Opinia unanimă a judecătorilor Secției a II-a civile, de contencios administrativ și fiscal a Tribunalului Hunedoara, nefiind înregistrate pe rol astfel de contestații, a fost în sensul că aceste creanțe trebuie înscrise în tabel conform art. 105 alin. (2) din Legea nr. 85/2014, fără verificare, însă drept creanțe provizorii, atribuția verificării lor pe fond revenind instanței de contencios administrativ investite cu soluționarea acțiunii în anulare.

Tribunalul Sibiu

Judecătorii Secției a II-a civile, de contencios administrativ și fiscal a Tribunalului Sibiu, care judecă în completuri specializate cauze de insolvență, au apreciat că administratorul judiciar/lichidatorul judiciar doar constată existența unor contestații împotriva creanțelor bugetare, trecând aceste creanțe în tabel, sub condiție.

Curtea de Apel Bacău

Curtea de Apel Bacău a învederat că judecătorii-sindici din cadrul Secției a II-a civile și de contencios administrativ și fiscal a Tribunalului Bacău apreciază că lichidatorul judiciar nu are atribuția de a verifica creanțe bugetare constatate prin titluri executorii, acesta verificând doar dacă există un titlu, care să aibă la bază un titlu de creanță, dacă a fost sau nu contestat în contencios administrativ și dacă s-a dispus suspendarea provizorie a efectelor actului administrativ.

Tribunalul Neamț

A comunicat Încheierea de ședință din data de 15 decembrie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 1.787/103/2015/a1, din care rezultă că s-a respins excepția inadmisibilității contestației formulate de către debitor, și a arătat că, la nivelul acestei instanțe, s-a dispus înscrierea, în mod provizoriu, în tabelul definitiv a unei creanțe bugetare până la soluționarea, în mod definitiv, a contestației administrativ fiscale formulate împotriva deciziei de impunere.

Curtea de Apel Timișoara

A comunicat faptul că, în interpretarea prevederilor legale incidente în cauză, soluția adoptată de practica judiciară cristalizată la nivelul secției este aceea de a înscrie astfel de creanțe în tabelele de creanțe ale debitoarelor cu mențiunea sub

condiție, în acord cu prevederile art. 5 alin. (1) pct. 69 din Legea nr. 85/2014, fiind exprimată și opinia (nevalorizată în decizii până la această dată) în sensul că acest tip de creanțe ar trebui înscrise în tabel cu mențiunea „în litigiu”.

Curtea de Apel Cluj

A arătat că, în ceea ce privește posibila suprapunere între obiectul verificării administratorului/lichidatorului judiciar și obiectul verificării instanței de contencios fiscal, o atare suprapunere nu intervine cu necesitate în toate situațiile, deoarece obiectul verificării administratorului/lichidatorului judiciar este mult mai larg decât cel al instanței de contencios fiscal (de exemplu: administratorul/lichidatorul judiciar verifică și caracterul garantat/negarantat al creanței, valoarea în lei la data deschiderii procedurii a creanței consolidate într-o monedă străină, tardivitatea depunerii cererii de admitere a creanței etc.).

În privința limitelor verificării efectuate de către practicianul în insolvență, cu referire la aspecte ce se suprapun peste cele ce vizează raportul juridic de drept fiscal (caracterul datorat/nedatorat al creanței bugetare și întinderea acesteia), nu există un punct de vedere unitar, existând două opinii exprimate.

Judecătoria Secției a II-a civile a Curții de Apel Cluj, precum și judecătoria-sindici din cadrul Tribunalului Sălaj și al Tribunalului Bistrița-Năsăud, în opinia majoritară, susțin că nu pot fi verificate, în substanță, creanțele bugetare constatate prin titluri executorii, contestate în termen legal, acestea fiind înscrise în tabelul preliminar de creanțe în baza titlurilor executorii justificative depuse de creditorul bugetar.

În cadrul acestei orientări de principiu a fost exprimat și punctul de vedere în sensul în care înscrierea unei astfel de creanțe ar trebui să fie făcută nu pur și simplu, ci sub condiția rezolutorie a desființării titlului de creanță în cadrul procedurii administrative speciale (cu mențiunea că, pendente conditione, obligația există și își produce efectele ca și cum ar fi pură și simplă).

În esență, în susținerea acestui punct de vedere, au fost relevate următoarele argumente:

Formularea unei contestații, fără să existe vreo dispoziție de suspendare a executării titlului executoriu, nu afectează caracterul cert, lichid și exigibil al creanței bugetare.

Existența neîndoielnică a creanței și caracterul său exigibil decurg tocmai din titlul executoriu care, deși contestat, nu a fost suspendat, deci poate fi pus în executare, distribuirea către acești creditori a unor sume nefiind altceva decât o formă de executare.

Potrivit art. 215 din Legea nr. 207/2015, ce are corespondent în prevederile art. 278 alin. (1) din aceeași lege, introducerea contestației pe calea administrativă de atac nu suspendă executarea actului administrativ fiscal. Efectele actului administrativ fiscal sunt suspendate doar în cazul suspendării executării actului administrativ fiscal, dispusă de instanțele de judecată în baza prevederilor Legii

contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare Legea nr. 554/2004.

Din aceste prevederi legale rezultă că titlul de creanță își produce efectele indiferent de formularea contestației administrative și a căii de atac în contenciosul fiscal.

În concluzie, simpla înregistrare a unei contestații, fără să existe vreo dispoziție de suspendare a executării titlului executoriu, nu afectează caracterul cert, lichid și exigibil al creanței bugetare.

Tribunalul specializat Cluj

În opinia minoritară, exprimată la nivelul Tribunalului Specializat Cluj, s-a indicat că dispozițiile art. 281 alin. (2) din Legea nr. 207/2015 nu exclud creanțele bugetare contestate de la verificarea efectuată de administratorul/lichidatorul judiciar, deoarece legea procedurală fiscală nu conține vreo dispoziție expresă în acest sens, fiind aplicabil principiul *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*.

S-a arătat totuși că, în această situație, soluția cea mai prudentă pe care o poate adopta administratorul/lichidatorul judiciar este aceea a înscrierii creanței bugetare în tabelul preliminar cu valoarea arătată în titlul executoriu contestat, sub condiția rezolutorie a desființării acestui titlu.

În situația în care, în urma verificării, administratorul/lichidatorul judiciar ajunge la concluzia neîndreptățirii creditorului bugetar de a fi înscris în tabelul preliminar și dispune neînscrierea creanței sale în tabelul preliminar, creditorul bugetar va avea deschisă calea contestației prevăzute de art. 111 din Legea nr. 85/2014, transmitând hotărâri judecătorești pronunțate în ceea ce privește această problemă de drept de către instanțele din raza teritorială a Curții de Apel Cluj, cu mențiunea că, în cadrul lor, au fost analizate prevederile art. 66 alin. (2) din Legea nr. 85/2006.

Curtea de Apel Pitești

Curtea de Apel Pitești a învederat că la nivelul Tribunalului Vâlcea s-a opinat în sensul că administratorul judiciar/lichidatorul nu are atribuția de a verifica creanțele bugetare anterioare deschiderii procedurii, chiar dacă aceste creanțe sunt constatate prin titluri executorii contestate în termen legal în contenciosul administrativ.

Regimul derogatoriu prevăzut de art. 105 alin. (2) din Legea nr. 85/2014 în privința creanțelor fiscale a fost instituit tocmai în considerarea existenței unor acte normative cu caracter special care reglementează modalitatea de contestare a titlurilor executorii fiscale.

Cu alte cuvinte, o decizie de impunere fiscală nu poate fi desființată decât în procedura reglementată de Codul de procedură fiscală și de Legea nr. 554/2004. Deschiderea unei proceduri de insolvență asupra debitorului contestator nu are nicio influență asupra procedurii speciale de soluționare a contestației fiscale care își urmează cursul conform legii speciale. Debitoarea nu poate părăsi calea specială

de atac pentru a determina anularea deciziei de impunere într-o procedură neprevăzută de lege pentru acest gen de creanțe, și anume în contestația la tabelul preliminar.

În consecință, atât timp cât titlul de creanță fiscală nu a fost desființat în procedura prevăzută de legea specială, administratorul judiciar are obligația de a înscrie în tabelul preliminar suma menționată în titlu, urmând ca, în cazul în care, în căile de atac specifice, titlul este modificat sau desființat, tabelul creditorilor să fie modificat corespunzător, conform art. 113 din Legea nr. 85/2014.

Tribunalul specializat Argeș

Judecătorii din cadrul Tribunalului Specializat Argeș s-au exprimat în sensul că, potrivit art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014, „toate creanțele vor fi supuse procedurii de verificare prevăzute de prezentul capitol, cu excepția creanțelor constatate prin hotărâri judecătorești executorii, precum și prin hotărâri arbitrale executorii.”

Nu sunt supuse acestei proceduri creanțele bugetare rezultând dintr-un titlu executoriu necontestat în termenele prevăzute de legi speciale.

O dispoziție legală identică conținea și Legea nr. 85/2006, care, la art. 66 alin. (1), prevedea că „toate creanțele vor fi supuse procedurii de verificare prevăzute de prezenta lege, cu excepția creanțelor constatate prin titluri executorii”.

Nu sunt supuse acestei proceduri creanțele bugetare rezultând dintr-un titlu executoriu necontestat în termenele prevăzute de legi speciale.

Interpretând coroborat cele două alineate și ținând cont că dispozițiile de excepție sunt de strictă interpretare și aplicare, ar rezulta că doar creanțele bugetare constatate prin titluri executorii necontestate nu sunt supuse verificării. Per a contrario, creanțele bugetare ce rezultă din titluri care au fost contestate în procedură specială ar fi supuse verificării de către administratorul/lichidatorul judiciar.

Însă, practica judiciară dezvoltată în aplicarea dispozițiilor art. 66 din Legea nr. 85/2006 a mers pe o altă interpretare și a aplicat aceste reguli în sensul că nici creanțele bugetare ce rezultă din titluri contestate nu sunt supuse verificării, ci acestea erau trecute în tabelul de creanțe cu suma solicitată, putând fi contestate de debitoare și verificate în procedura specială a contestației administrativ fiscale în fapt, aceste creanțe erau trecute în tabel, fără să fi fost verificate, sub condiția rezolutorie a menținerii titlului de creanță în procedura specială de contestare.

Prin Legea nr. 85/2014 legiuitorul a menținut dispozițiile anterioare, fără a aduce precizări în privința creanțelor bugetare. Se poate deduce că, procedând astfel, a înțeles să confirme practica judiciară majoritară (dacă nu chiar unanimă) dezvoltată anterior în baza art. 66 din Legea nr. 85/2006 și aceasta deoarece, prin numeroase alte dispoziții ale Legii nr. 85/2014, s-a confirmat o orientare jurisprudențială anterioară, tranșând astfel practica neunitară [de exemplu, dispozițiile art. 169 alin. (1) lit. d) privitor la prezumția relativă de săvârșire a faptei, art. 5 alin. (1) pct. 20 în privința noțiunii de „creanță certă” etc.].

Prin urmare, se consideră că și în condițiile art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014, administratorul/lichidatorul judiciar nu are atribuția de a verifica creanțe bugetare constatate prin titluri executorii contestate în termenul legal, iar o interpretare contrară ar putea avea drept consecință pronunțarea unor hotărâri contradictorii, atașându-se Sentința nr. 4.545 din 17 iunie 2013, pronunțată de Tribunalul Vâlcea în Dosarul nr. 3.236/90/2012.

Curtea de Apel Târgu Mureș

Curtea de Apel Târgu Mureș a arătat că judecătorii Tribunalului Specializat Mureș și din cadrul Tribunalului Harghita au făcut următoarele precizări:

(i) În situația existenței unei creanțe constatate printr-un act administrativ fiscal, emis în regim de putere publică, contestat în termenul legal, administratorul/lichidatorul judiciar nu procedează, efectiv, la verificarea acestei creanțe, ci la măsura înscrierii ei provizorii în tabelul de creanțe, detaliind în raportul de activitate situația juridică a acestei creanțe; administratorul/lichidatorul judiciar nu are atribuția de a verifica creanțele bugetare constatate prin titluri executorii contestate în termenul legal, pornind de la premisa instituită prin art. 105 alin. (2) din Legea nr. 85/2014;

(ii) judecătorii-sindici au solicitat administratorului/lichidatorului judiciar să verifice, periodic, stadiul soluționării contestațiilor administrative/acțiunilor în anulare formulate împotriva titlurilor de creanță fiscală și să facă mențiunile corespunzătoare în rapoartele pe care le-au depus în dosarele de insolvență;

(iii) la soluționarea definitivă a respectivelor contestații administrative/acțiuni în anulare, administratorul/lichidatorul judiciar a procedat, în funcție de soluțiile adoptate, la înscrierea definitivă a creanței fiscale în tabelul de creanțe, actualizând așadar acest tabel;

(iv) după intrarea în vigoare a Legii nr. 85/2014, nici pe rolul Tribunalului Specializat Mureș și nici pe rolul Tribunalului Harghita nu au fost înregistrate, ca dosare asociate, contestații împotriva unor creanțe fiscale înscrise provizoriu de administratorul/lichidatorul judiciar, pe motiv că acestea sunt contestate separat – în procedura administrativă, respectiv la instanța de contencios administrativ și fiscal.

Magistrații Secției a II-a civile, de contencios administrativ și fiscal din cadrul Curții de Apel Târgu Mureș și-au însușit, în principiu, punctele de vedere anterior redate, specificând și faptul că atribuția administratorului/lichidatorului judiciar de verificare a creanțelor, prevăzută de art. 58 alin. (1) lit. k) și de art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014, trebuie interpretată în sensul că nu sunt supuse verificării creanțele bugetare rezultând din titluri executorii, chiar dacă acestea au fost contestate în termen legal, în condițiile art. 205 din Codul de procedură fiscală, respectiv art. 268 din Legea nr. 207/2015.

Ca principiu, verificarea creanțelor trebuie să se înscrie în aria dispozițiilor art. 106 din Legea nr. 85/2014, cu referire la cererile de admitere a creanțelor și la documentele anexate acestora, pentru stabilirea legitimității, valorii și priorității creanțelor, cu observarea termenului de prescripție și a opozabilității actului

administrativ fiscal (acest act neproducând efecte decât de la momentul comunicării – ca regulă, conform art. 45 din Codul de procedură fiscală, art. 48 din Legea nr. 207/2015).

S-a exprimat și punctul de vedere potrivit căruia nu ar fi aplicabile prevederile art. 111 alin. (6) din Legea nr. 85/2014 privind înscrierea provizorie a creanțelor contestate în tabelul preliminar decât în situația în care s-a dispus suspendarea executării actului administrativ fiscal de către organul fiscal sau de către instanța de contencios administrativ, precum și în situația în care obiectul contestației formulate în cadrul procedurii insolvenței îl constituie însuși rezultatul verificării creanței, demers realizat de administratorul/lichidatorul judiciar în temeiul art. 106 din Legea nr. 85/2014.

Raportul asupra chestiunilor de drept

Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat, referitor la admisibilitatea sesizării, că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile de dezlegare a unor chestiuni de drept, iar, pe fondul cauzei, s-a apreciat că practicianul în insolvență are, conform art. 105 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2014, atribuții de a verifica sub aspect formal creanțele bugetare constatate prin titluri executorii, contestate în termenul legal în fața instanței specializate, neputând verifica pe fond aceste creanțe.

Decizia ÎCCJ (Complet DCD/C) nr. 11/2016

Prin Decizia nr. 11/2016, ÎCCJ (Complet DCD/C) a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Alba Iulia – Secția a II-a Civilă în Dosarul nr. 4.120/107/2014/a2 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, a stabilit că:

În interpretarea dispozițiilor art. 105 alin. (1) și (2) și art. 106 din Legea nr. 85/2014, administratorul/lichidatorul judiciar nu are atribuția de a verifica pe fond creanțele bugetare constatate prin titluri executorii, contestate în termenul legal în fața instanței specializate.